

Kokemäenjoki-LIFE Sosioekonominen selvitys vuonna 2012

TOMMI ANDERSSON | JARI HÄNNINEN | ILPPU VUORINEN | PAULINA NORDSTRÖM

Kokemäenjoki-LIFE

Sosioekonominen selvitys vuonna 2012

TOMMI ANDERSSON

JARI HÄNNINEN

ILPPO VUORINEN

PAULINA NORDSTRÖM

RAPORTEJA 105 | 2012

**KOKEMÄENJOKI-LIFE
SOSIOEKONOMINEN SELVITYS VUONNA 2012**

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Taitto: Päivi Lehtinen
Kansikuva: ELVI - ELY-keskuksen viestintäpalvelut
Sisäsivujen kuvat: Ilppo Vuorinen
Painopaikka: Kopijyvä Oy

ISBN 978-952-257-646-0 (painettu)

ISBN 978-952-257-647-7 (PDF)

ISSN-L 2242-2846

ISSN 2242-2846 (painettu)

ISSN 2242-2854 (verkkojulkaisu)

URN:ISBN:978-952-257-647-7

www.ely-keskus.fi/julkaisut | www.doria.fi/ely-keskus

Sisältö

1 Taustaa	3
1.1 Euroopan Unionin LIFE-ohjelma	3
1.2 Kokemäenjoki-LIFE 2006 - 2012	3
1.3 Sosioekonomiset vaikutukset.....	3
2 Kohdealueet ja niissä tehdyt toimenpiteet	5
2.1 Pirilänkoski.....	5
2.2 Vanhakoski.....	6
2.3 Puurijärvi-Isosuo.....	6
2.4 Preiviikinlahti ja Kokemäenjoen suisto	11
3 Kyselytutkimus	14
3.1 Kohdealueiden käyttö vuonna 2012	14
3.2 Hankkeen taloudellisia vaikutuksia kohdepaikkakunnilla.....	16
4 Vastaajat vuonna 2012	21
5 Asennoituminen luonnonsuojelua kohtaan	24
6 Toiveita hankealueiden tulevasta kehittämisestä	26
6.1 Pirilänkoski.....	26
6.2 Vanhakoski.....	26
6.3 Puurijärvi-Isosuo.....	26
6.4 Preiviikinlahti ja Kokemäenjoen suisto	26
7 Mahdollisia uhkia	30
7.1 Pirilänkoski	30
7.2 Vanhakoski	30
7.3 Puurijärvi-Isosuo	30
7.4 Preiviikinlahti ja Kokemäenjoen suisto.....	30
8 Haastattelut	33
8.1 Alueen kehittämisen odotukset	33
8.2 Asennoituminen Satakunnan luontoalueisiin.....	36
9 Haastattelun toteutus ja siihen osallistuneiden kuvaus	38
9.1 Ruohonjuuritoimintaa, elinkeinon harjoittamista ja kunnallista päätöksentekoa.....	38
10 Yhteenveto	39
Lähteet	43
Kuvailulehdet	44

1 Taustaa

1.1. Euroopan unionin LIFE-ohjelma

Euroopan komission vuonna 1992 käynnistämä LIFE-ohjelma, eli ympäristöalan rahoitusväline on yksi Euroopan unionin ympäristöpolitiikan lippulaivoista. LIFE edistää EU:n ympäristöpolitiikan ja -lainsäädännön täytäntöönpanoa ja kehittämistä sekä ympäristönäkökohtien sisällyttämistä muiden alojen ympäristöpolitiikkaan. Ohjelma koostuu kolmesta osasta: LIFE Ympäristö -ohjelma, LIFE Luonto -ohjelma ja LIFE Kolmannet maat -ohjelma. LIFE Luonto-tukea maksetaan hankkeille, joilla ennallistetaan ja suojellaan uhanalaisia luontotyyppisiä ja suojellaan kasvi- ja eläinlajeja Euroopan unionin alueella. LIFE Luonto -ohjelman tavoite on edistää lintudirektiivin ja luontodirektiivin täytäntöönpanoa. Siinä keskitytään koko EU:n kattavan Natura 2000 -verkoston alueella esiintyviin luontotyyppisiin ja lajeihin. Verkosto muodostuu lajien ja luontotyyppien kannalta tärkeistä alueista sekä lintujen erityisten suojelutoimien alueista. Natura 2000 on EU:n jäsenvaltioiden mittava Euroopan luonnon ja biodiversiteetin suojeluhanke, joka ulottuu jokaiseen EU:n jäsenvaltioon. (Euroopan komissio 2006)

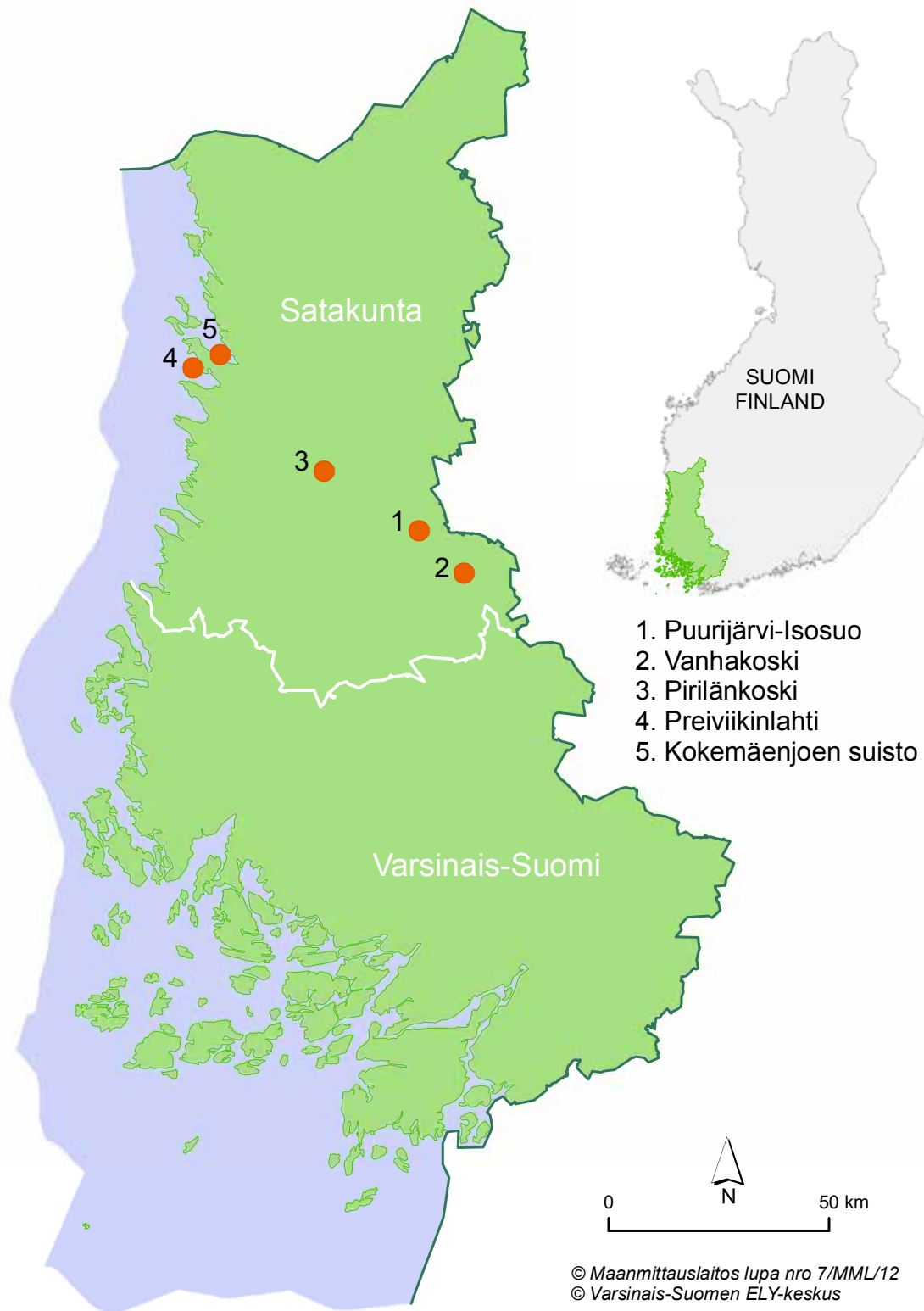
1.2. Kokemäenjoki-LIFE 2006 - 2012

EU:n LIFE Luonto rahaston puoleksi rahoittama Kokemäenjoki-LIFE on Varsinais-Suomen ELY-keskuksen vetämä Kokemäenjoen varressa sijaitsevien arvokkaiden luontokohteiden kunnostus- ja hoitohanke. Hankealueina ovat Satakunnassa sijaitsevat Pirilänkoski,

Vanhakoski, Puurijärvi-Isosuo, Preiviikinlahti ja Kokemäenjoen suisto. Hanke keskittyy näiden Natura 2000 -verkostoon kuuluvien alueiden kunnostamiseen, hoitoon ja suojelun suunnitteluun. Tarkoituksena on edistää alueiden luontoarvojen säilymistä ja parantaa niiden virkistyskäyttömahdollisuuksia. (Varsinais-Suomen ELY-keskus 2012)

1.3. Sosioekonomiset vaikutukset

Yhtenä osana laajaa Kokemäenjoki-LIFE -hanketta oli selvittää hankkeen sosiaalisia ja taloudellisia vaikutuksia paikallisiin asukkaisiin ja muihin hankealueiden käyttäjiin. Sosioekonominen selvitys tehtiin kahdessa osassa: hankkeen alussa 2007 keskityttiin lähinnä siihen kohdistuneisiin odotuksiin (Riikonen ja Nordström 2008) ja vuonna 2012 tehdyssä toisessa osassa näiden odotusten toteutumiseen. Kyselyiden ja haastattelujen kohteina olivat ryhmät, joilla mahdollisesti on intressejä hankkeen kohteena olleilla alueilla. Ensimmäisessä osassa kyselyyn oli mahdollista vastata sekä yleisötilaisuuksissa että internet-kyselyssä. Toisessa osassa kysely suoritettiin pelkästään internet-kyselyssä. Haastatteluja käytettiin syventämään teemoja, joita kyselylomakkeella udeltiin.

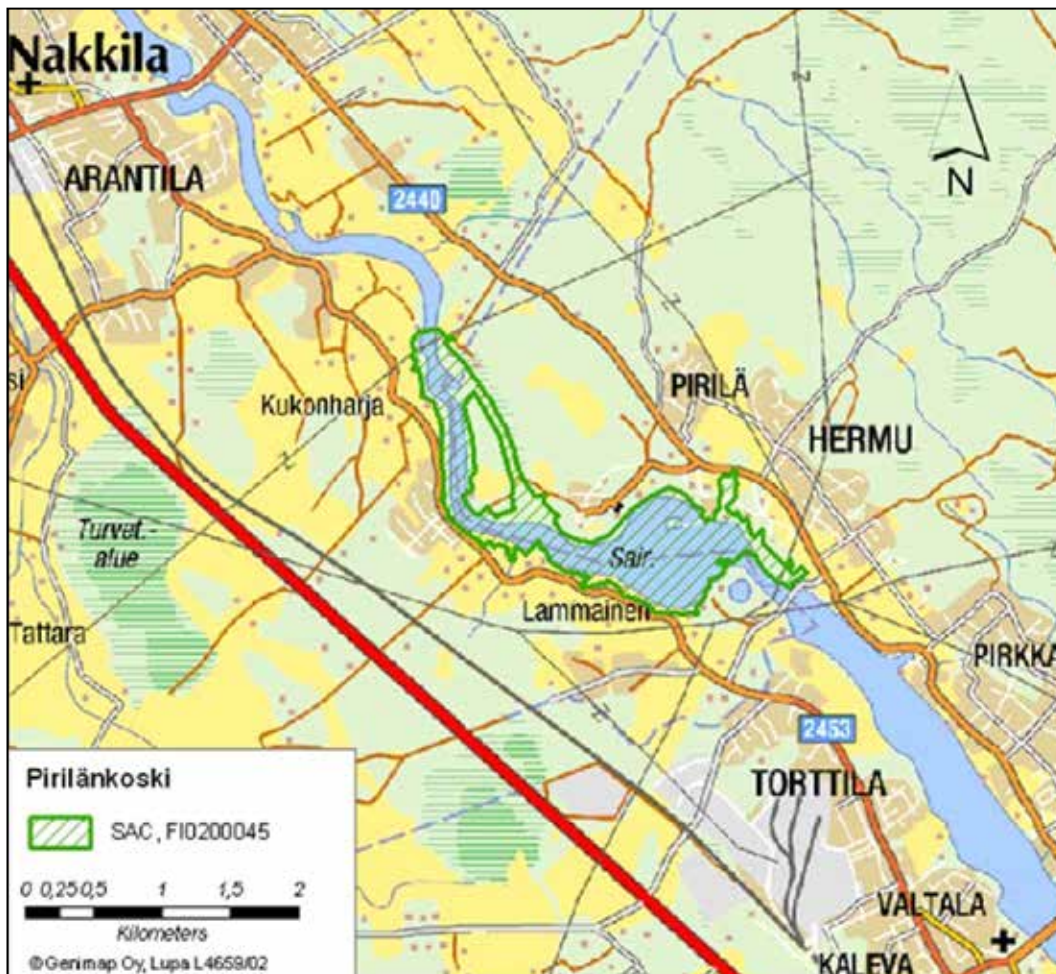
Kohdealueiden sijainti. Kartta: Leena Korte, VAR-ELY

2 Kohdealueet ja niissä tehdyt toimenpiteet

2.1. Pirilänkoski

Pirilänkosken Natura-alue sijaitsee Harjavallan kaupungin ja Nakkilan kunnan kupeessa Kokemäenjoen varressa. Natura-alueen kokonaisalasta 147 ha on maapinta-alaa n. 60 ha. Maa-ala on hyvin rehevää ja melko luonnontilaisena säilynyttä lehtoa. Suurin osa siitä kuuluu Pirilänkosken-Paratiisin lehtojensuojelualueeseen, joka on edustavimpia lehtoalueita maasamme.

Harjavallan kaupunki rakensi vuonna 1983 Harjavallan puoleiselle alueelle n. 5 km mittaisen Paratiisin luontopolun. Luontopolkua uudistettiin vuosina 1998 - 1999. Vuonna 2009 - 2010 polun rakenteita ja Nakkilan puolen rinneportaita, opastauluja ja alueen viitoitusta kunnostettiin ja täydennettiin Kokemäenjoki-LIFE -hankkeen työnä erillisen kunnostussuunnitelman mukaisesti.

Pirilänkosken Natura-alue

Pirilänkosken Paratiisin lehtojensuojelualue toukokuussa 2012, kuvassa oikealla rannalla.

Alueelle on laadittu yhteistyössä eri käyttäjäryhmien ja maanomistajien kanssa hoito- ja käyttösuunnitelma, jonka tavoitteena on alueen luontoarvojen turvaaminen. (Varsinais-Suomen ELY-keskus 2012)

2.2. Vanhakoski

Huittisten kaupungissa sijaitsevan Vanhakosken Natura-alueen pinta-ala on 101 ha. Siihen kuuluu n. 7,5 km pituinen osuus Loimijokea luonnontilaisine pienine koskineen ja paikoin rehevine rantoineen. Alueeseen sisältyy Vanhakosken lehto, joka kuuluu kansalliseen lehtojensuojeluohjelmaan, sekä maakunnallisesti arvokas Pappilanniemen perinnemaisema.

Kokemäenjoki-LIFE – hankkeen työnä Vanhakosken lehtoalueella kiertävän runsaan kilometrin mittainen luontopolku ohjattiin vuonna 2009 jatkamaan Mommolankosken rannalle, pysäköintipaikan vitriinitaulut sekä luontopolkutaulut uusittiin ja opasteviitotja lisättiin. Alueella täytettiin myös Härkälänkosken

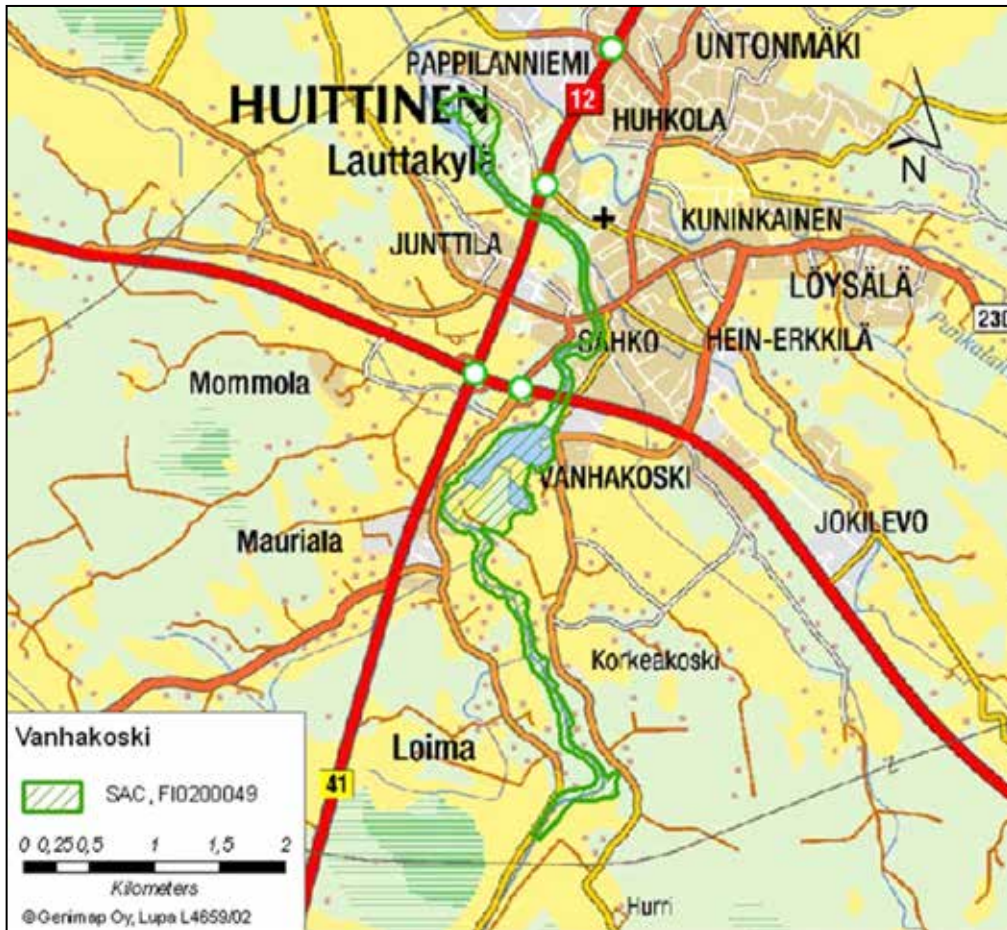
kaakkoispuolella sijaitsevalla rantaluhdalla oleva oja, joka ohjasi vettä Pikkulammesta Loimijokeen. Samalla Isolammen eteläosaan kaivettuun uomaan tehtiin pieni pato kaivinkonetyönä.

Alueelle on laadittu hoito- ja käyttösuunnitelma, jonka tavoitteena on ohjata alueen hoitoa ja käyttöä luontoarvojen turvaamiseksi. Suunnitelma tehtiin Varsinais-Suomen ELYn ohjauksessa, ja suunnittelua varten perustettiin työryhmä, joka koottiin eri viranomaistahojen, käyttäjäryhmien sekä maanomistajien edustajista. Työryhmän tavoitteena oli tunnistaa alueen suojeluun ja käyttöön liittyvät mahdolliset ongelmat ja ristiriidat, ratkaista ja sovittaa niitä. (Varsinais-Suomen ELY-keskus 2012)

2.3. Puurijärvi-Isosuo

Puurijärven ja Isosuon suojelualuekokonaisuus (3652 ha) sijaitsee Kokemäenjoen ja Kauvatsanjoen alaosan vesistöalueella Kokemäen ja Huittisten kaupungeissa. Puurijärven ja Isosuon lisäksi alueeseen kuuluvat Korkeasuo, Aronsuo, Kiettareensuo, Ronkansuo, Lauhansuo ja Järvensuo sekä Raijalanjärven peltoalue ja osa Kokemäenjoesta. Kokemäenjoessa sijaitseva Karjusaari sekä Puurijärven kaakkoispuolella oleva Vähäraution tila liittyvät suunnittelualueeseen erillisinä alueina. Pääosan alueesta muodostaa vuonna 1994 perustettu 2699 ha:n kokoinen Puurijärven ja Isosuon kansallispuisto. Kansallispuisto on vilkkaan virkistyskäytön kohteena: vuonna 2007 arvioitiin kävijälaskennan perusteella noin 10 000 käyntiä. Kävijäluvut ovat kuitenkin laskeneet vuosituhannen vaihteen jälkeen, jolloin käyntejä oli 20 000:n kummankin puolen.

Puurijärven kunnostushankkeen ja siihen liittyneen, vuoden 2011 aikana valmiiksi saatetun Puurijärven vedennoston tavoitteena on ollut estää yhden Suomen arvokkaimman lintujärven umpeenkasvu, lisätä järven vesitilavuutta ja turvata arvokkaan linnuston ja muun kosteikkoluonnon monimuotoisuuden säilyminen. Hankkeeseen, jonka luvanhakijana ja rakensuttajana on toiminut Varsinais-Suomen ELY-keskus, on sisällynyt vedennosto järven eteläpään pohjapatorakenteella ja penkereellä, uomaverkoston ja allikoiden kaivamista järven umpeenkasvaneisiin osiin sekä kasvillisuuden poistoa. Lisäksi järven kaakkoispuolelle on rakennettu pengerrysalue ja pumppaamo viljelyalueiden kuivatushaittojen kompensoimiseksi. Myös rantametsiä on ennallistettu. (Varsinais-Suomen ELY-keskus 2012)

Huittisten Vanhakosken Natura-alue.

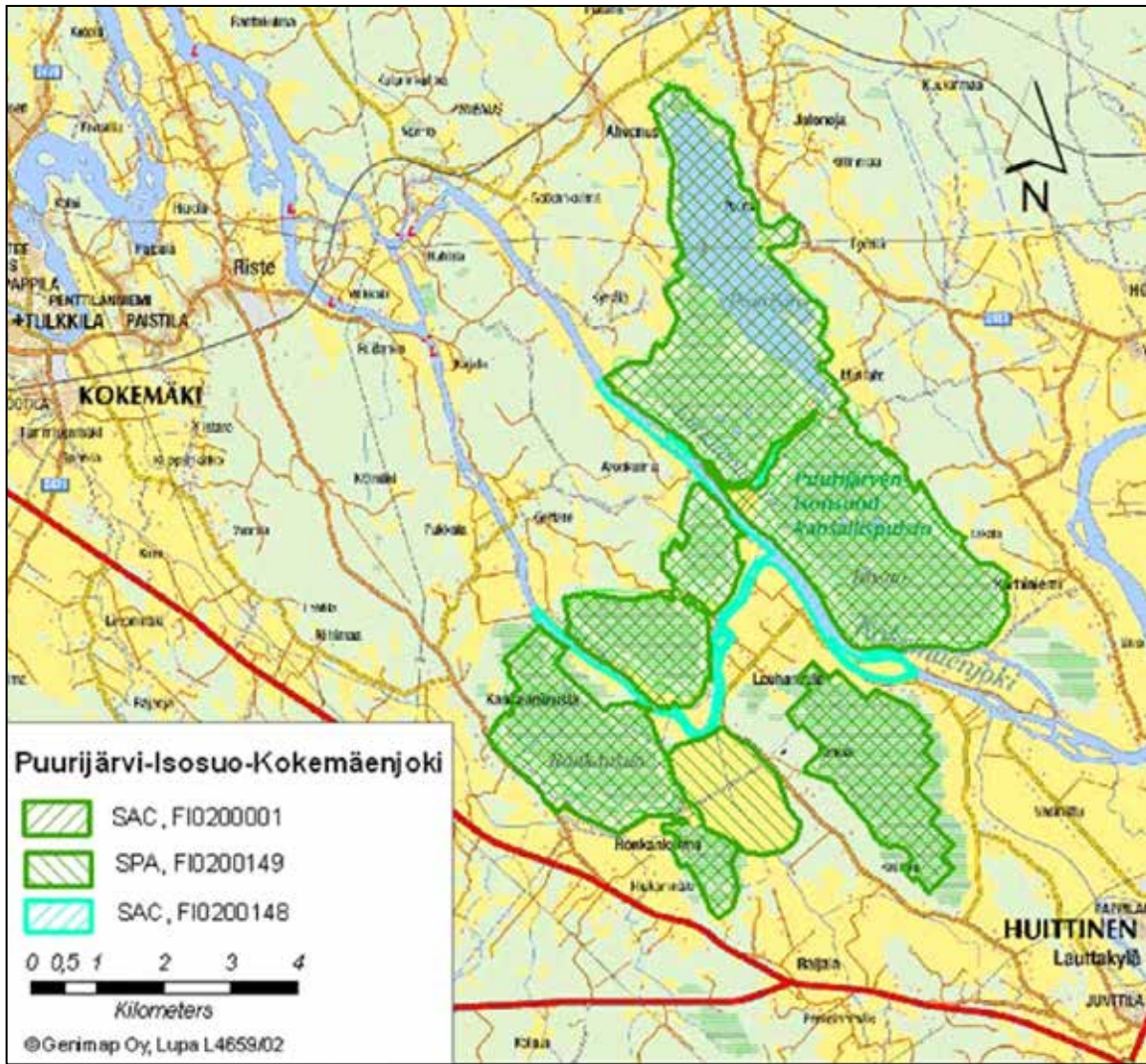
Huittisten Vanhakosken lehtoalue toukokuussa 2012.

Kevätaspekti Vanhakosken lehtoalueella 2012.

Hankkeessa on kunnostettu mm. monia opastuspaikkoja, kuvassa Vanhakosken opastustaulu.

Puurijärvi-Isosuo suojelualueet.

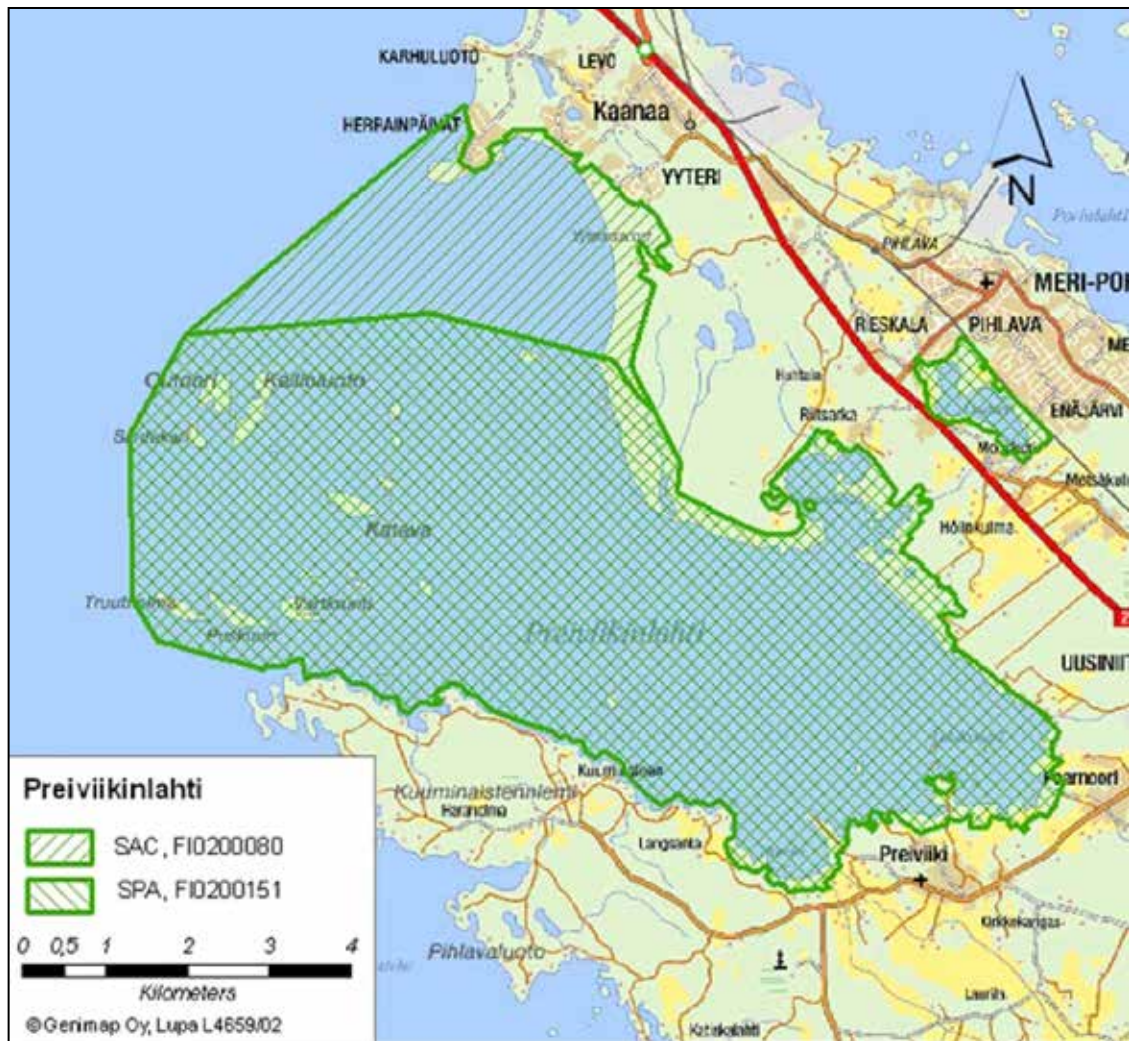
Puurijärven näköalaterassi keväällä 2012.

Puurijärven pinnannoston jälkeenkin vanha traktorinajoura erottuu nykyisessä rantavedessä keväällä 2012.

Näkymä Puurijärven terassilta koilliseen.

Preiviikinlahden Natura-alueet.

2.4. Preiviikinlahti ja Kokemäenjoen suisto

Preiviikinlahden Natura-alue on laajuudeltaan 5552 ha ja sen muodostavat Preiviikinlahti, sen ulkoreunan saaristo, Yyterin hiekkarannat sekä Enäjärvi. Osa alueesta kuuluu valtakunnalliseen lintuvesiensuojeluohjelmaan ja alue on luokiteltu myös kansainvälisesti tärkeäksi lintualueeksi (IBA-alue) ja alueella pesii mm. Suomessa äärimmäisen uhanalainen suosirrin alalaji, etelänsuosirri (*Calidris alpina schintzii*).

Preiviikinlahdella ja Yyterissä on raivattu ruovikoituneita rantaniittyjä ja lisäksi ruovikoiden leviämistä on pyritty taltuttamaan jyrkimällä ja äestämällä ruovikon juuristoa. Enäjärvellä rantaluhtia on kunnostettu raivauksin, ojaia täyttämällä ja ojanpenkkoja poistamalla.

Lisäksi järvelle on muokattu linnuille sopiva turvallinen pesimäsaareke kaivamalla luhta-alueella riittävän leveä vesialue, joka rajoittaa linnuille haitallisten pienpetojen liikkumista.

Molemmille alueille tehdään hoito- ja käyttösuunnitelmat, jotka olivat tätä julkaisua kirjoitettaessa vielä osin kesken, mutta molemmista alueista oli tarjolla luonnokset.

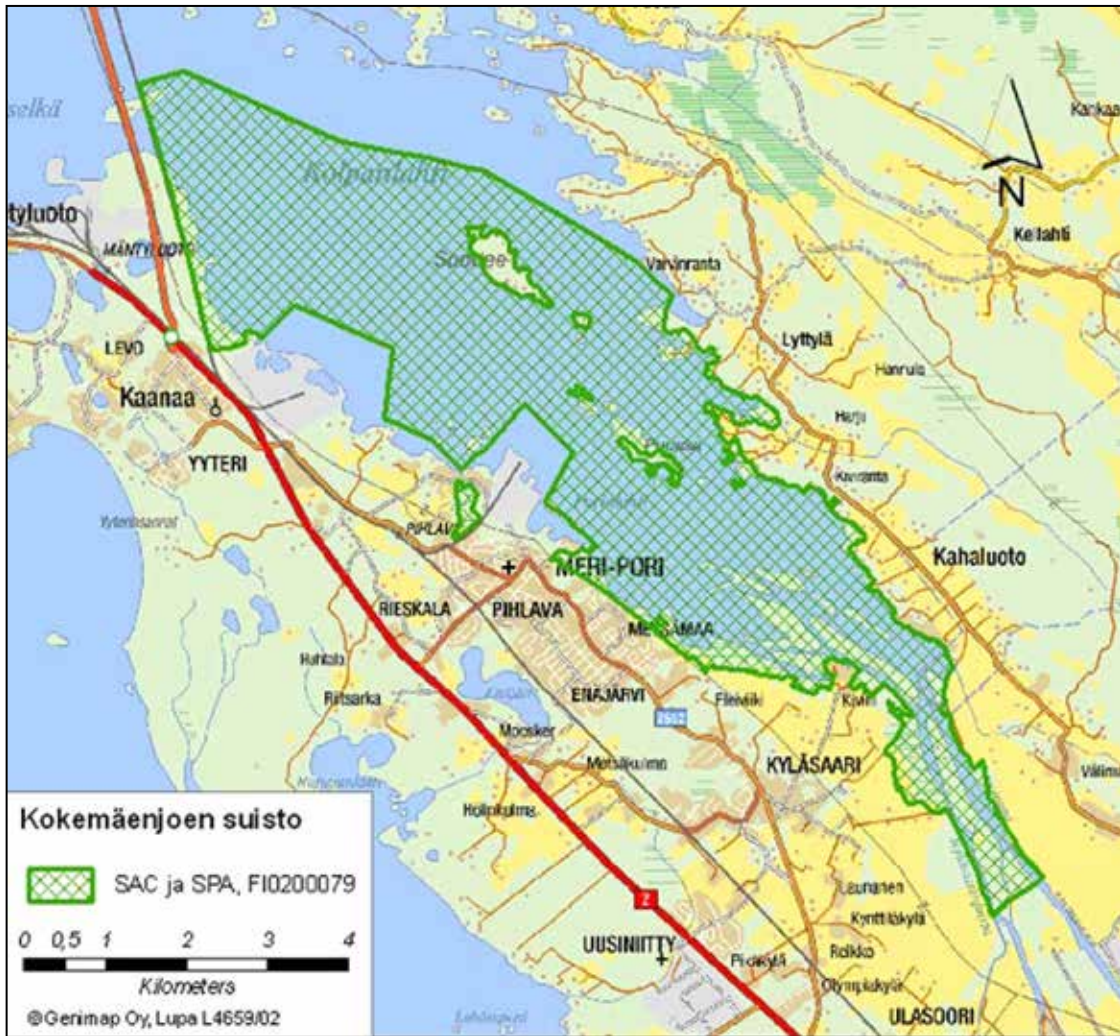
Kokemäenjoen suistoon rakennettiin hankkeen toimesta yksi luontotorni entisten lisäksi. suiston alueella on tehty erilaisia selvityksiä, mm. sudenkorennoista ja suiston sedimenteistä. Tarkoituksena on ollut tuottaa tietoa sekä hoito- ja käyttösuunnitelmaa, että käynnissä olevaa tulvasuojeluhanketta varten. (Varsinais-Suomen ELY-keskus 2012)

Teemuluodon lintutornille kuljetaan pitkospuita pitkin, kevät 2012.

Näkymä Kokemäenjoen suistoon luontotornista toukokuussa 2012.

Kokemäenjoen suiston suojelualueet.

3 Kyselytutkimus

Ensimmäisellä kerralla kyselyyn vastasi 119 henkilöä ja toisella 84 henkilöä. Kysymykset oli suunniteltu ensimmäisellä kerralla siten, että ne voitiin nyt toistaa lähes sellaisinaan, ainoastaan muuttamalla kysymykset kohdistumaan odotuksista toteutuneisiin vaikutuksiin. Kysely lähetettiin toisella kerralla samojen intressi- ja harrastusryhmien edustajille kuin vuonna 2007.

3.1. Kohdealueiden käyttö vuonna 2012

Alueista saatu taloudellinen hyöty

Vain muutama vastaaja ilmoitti vuoden 2012 kyselyssä hyötynsä taloudellisesti jostain Kokemäenjoki-LIFE hankealueesta tai muusta Kokemäenjoen alueella sijaitsevasta suojelualueesta (Kuva 1). Tuloja saatiin matkailusta, maanviljelystä, keräilystä ja luontoselvityksistä. Alueista taloudellista hyötyä saavien määrä oli jonkin verran pienempi kuin vuonna 2007. Tämä saattaa johtua siitä, että kyselyn toisessa osassa vastaajissa oli vähemmän Natura 2000 – alueilla maata omistavia ja ehkä myös siitä, että vastaajat katsoivat alueilta saamansa taloudellisen hyödyn niin pieneksi, etteivät katsoneet sen yltävän edes luokkaan ”pienen osan kokonaistuloista”. Hankekokonaisuuden vaikutuksia työllisyyteen ja esimerkiksi matkailuun voidaan kuitenkin arvioida parhaiten useamman vuoden päästä, jolloin on mahdollista saada parempi kuva siitä, millä tavalla alueen toimijat ovat alkaneet hyödyntää hankkeen tuottamia mahdollisuuksia. On todennäköistä, että esimerkiksi uusien palvelurakenteiden taloudellinen hyödyntäminen ei tapahdu välittömästi rakenteiden valmistuttua, vaan pidemmällä ajanjaksolla, jonka aikana eri toimijat löytävät rakenteet ja pystyvät näkemään sen, miten ne voidaan liittää esimerkiksi heidän tarjoamiensa palvelujen yhteyteen tuomaan lisäarvoa.

Hankkeen kirjanpidon kautta voidaan arvioida kuitenkin, että alueelle on eri tavoin jäänyt taloudellista hyötyä hankkeen aikana. Esimerkiksi Puurijärven kunnostustyö yksin maksoi kaikkineen noin 3,65 miljoonaa euroa, sisältäen maanrakennustyöt. Tähän summaan sisältyvät hankkeesta maksetut korvaukset paikallisille maanomistajille, jotka ovat yhteensä noin 100 000 – 130 000 (lopullinen summa tätä raporttia kirjoitettaessa vielä tarkentamatta). Tämän lisäksi tulee huomioida erilainen alihankintatoiminta (selvitykset, työtehtävät), alueelta ostetut tarvikkeet ja materiaali (erityisesti sora, kiviaines ja puutavara), ilmoitukset paikallisissa lehdissä, sekä muista palvelujen käytöstä (majoitus, kokoustilat, ostot) koituneet kustannukset.

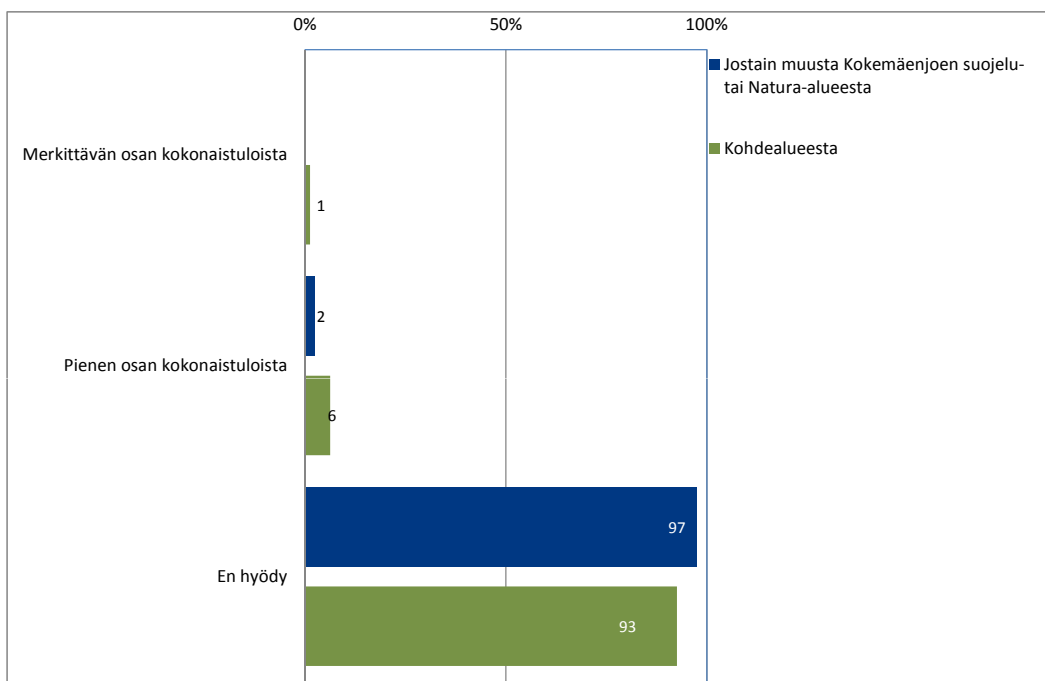
Suurimmat hankkeen toimijat ovat olleet Varsinais-Suomen ELY-keskus ja Metsähallitus, jotka ovat myös käyttäneet eniten paikallisia palveluita ja hankkineet eniten materiaalia hankekohteiden lähialueilta. Jos poimitaan hankkeen laskutaulukoista raportoidut kulut, voidaan ELY-keskuksen osalta katsoa, että noin 1,496 miljoonaa euroa on jäänyt hankealueiden läheisyyteen ja Satakuntaan. Kuluista suurin osa liittyy Puurijärven kunnostuksiin liittyviin töihin. Metsähallituksen osalta summa on noin 44 000 euroa. Se sisältää pääasiassa soran ja puutavaran hankintaa, rakennustöitä, niittotöitä ja selvityksiä. Siten kaiken kaikkiaan yhteenlaskettu kokonaissumma kaikista paikallisille tahoille jääneestä rahasta (käsittää pääasiassa hankealueiden lähialueet ja soveltuvin osin Satakunnan, mutta ei esim. Varsinais-Suomessa kotipaikkana olevia yrityksiä yms.) ylittää 1,5 miljoonaa, minkä lisäksi tulee huomioidaan pienemmät, muiden kumppanien tekemät hankinnat ja palveluiden ostot. On syytä myös huomata, että kohteissa, joihin on rakennettu uusia rakenteita ja opastustauluja, rakenteet jäävät alueelle ja tulevat palvelemaan vuosia.

Epäsuoria taloudellisia vaikutuksia on vaikea arvioida, mutta niitä voidaan tämän kokoluokan hankkeessa arvioida olevan erilaisten paikallisten ostojen

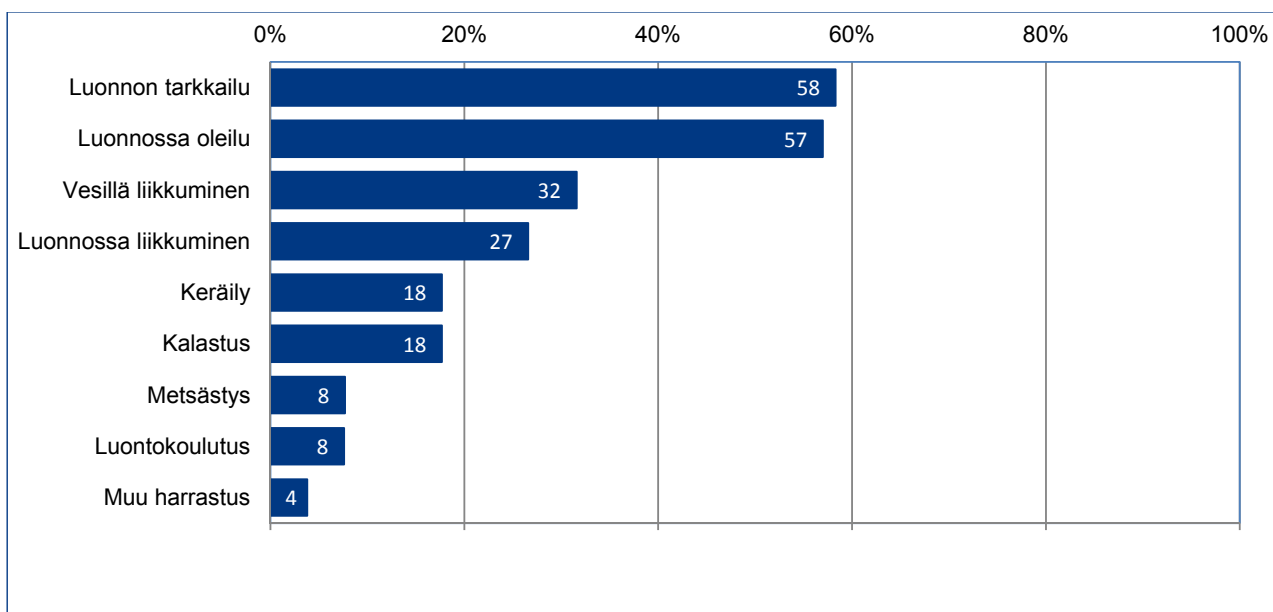
ja palveluiden käytöstä johtuen useammilla tuhansilla euroilla. Kokonaissummaa on kuitenkin mahdoton perustellusti esittää. Kuten edellä on mainittu, myös epäsuorat vaikutukset tullevat esille parhaiten useamman vuoden kuluessa hankkeen päättymisestä. Esimerkiksi alueen vetovoimaisuuden kasvaessa majoitukset ja alueelle suuntautuvat kaupalliset retket ja opastukset voivat lisääntyä, kohde muuttuu kiinnostavammaksi ja luo siten edellytyksiä esimerkiksi majoitus- ja ohjelmapalveluille.

Vastaajien harrastukset hankealueilla

Vastaajien suosituimmat harrastukset kaikilla alueilla olivat jo aikaisemmassa tutkimuksessa luonnon tarkkailu ja siellä oleilu sekä vesillä ja luonnossa liikkuminen (Kuva 2). Suosituimmat harrastukset vuonna 2012 olivat samat kuin vuonna 2007.

Kuva 1. Vastaajien taloudellinen hyötyminen oman arvioinnin mukaan Kokemäenjoki-LIFE -hankealueesta.

Kuva 2. Vastaajien harrastukset Kokemäenjoki-LIFE -hankealueilla 2012 (useampia harrastuksia/vastaaja).

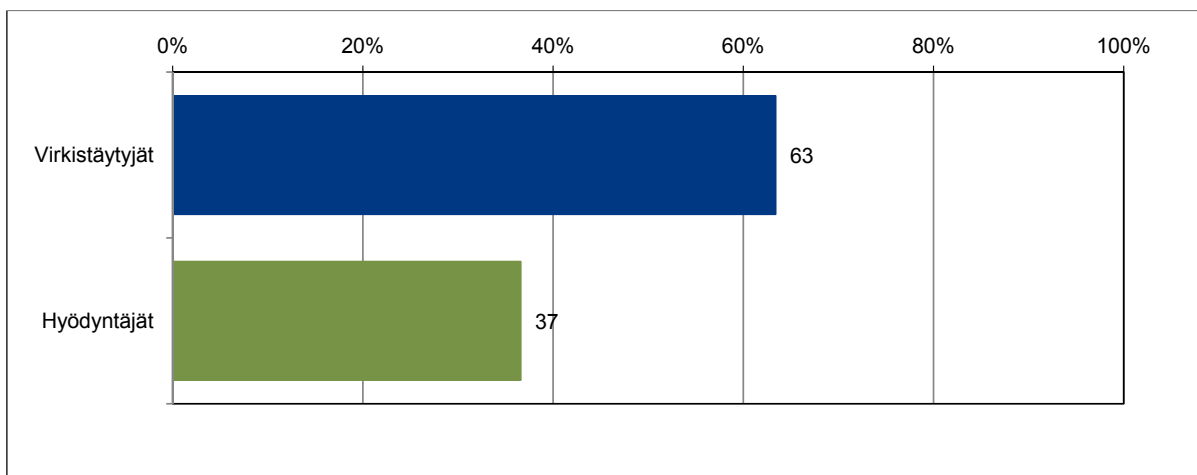
Virkistäytyjät ja hyödyntäjät

Vuoden 2012 vastaajista vajaa 2/3 voidaan luokitella virkistäytyjiksi. Virkistäytyjät ovat henkilöitä, jotka ilmoittivat tärkeimmäksi harrastukseksi jonkin muun kuin metsästyksen, kalastuksen tai keräilyn. Hieman runsas 1/3 vastaajista taas voitiin luokitella hyödyntäjiksi, joiden tärkein harrastus liittyy luonnon ”hyväksikäyttöön” joko metsästäjällä, kalastamalla tai keräilemällä (Kuva 3). Verrattuna vuoden 2007 kyselyyn on hyödyntäjien osuus hieman kasvanut (27% vuonna 2007 vs. 37% nykyisin), vastaavasti on virkistäytyjien osuus laskenut (73% vuonna 2007 vs. 63 % tässä tutkimuksessa).

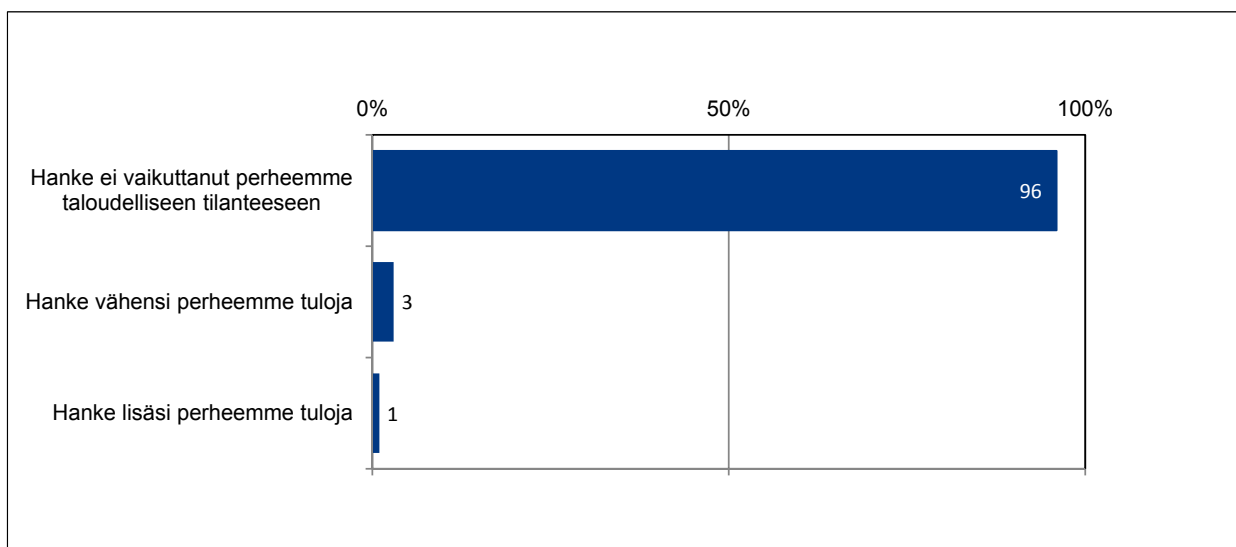
3.2. Hankkeen taloudellisia vaikutuksia kohdepaikkakunnilla

Vaikutukset vastaajien tuloihin

Kokemäenjoki-LIFE -hankkeilla ei ollut juurikaan vaikutusta vastaajien taloudelliseen tilanteeseen (Kuva 4). 96 % vastaajista oli sitä mieltä, etteivät hankkeet vaikuttaneet heidän ja heidän perheidensä taloudelliseen tilanteeseen. Kahden vastaajan mukaan heidän perheensä tulot vähenivät. Syynä olivat polttopuiden kaatamisen kieltäminen sekä matkailun väheneminen. Yksi vastaajista katsoi hankkeen lisänneen perheensä tuloja luontoselvitystöiden lisääntymisen seurauksena. Tässä tutkimuksessa ilmoitetut taloudelliset vaikutukset vastasivat vuoden 2007 odotuksia.

Kuva 3. Virkistäytyjät ja hyödyntäjät Kokemäenjoki-LIFE -hankealueilla vuonna 2012.

Kuva 4. Hankkeen vaikutukset vastaajien tuloihin Kokemäenjoki-LIFE -hankealueilla 2012.

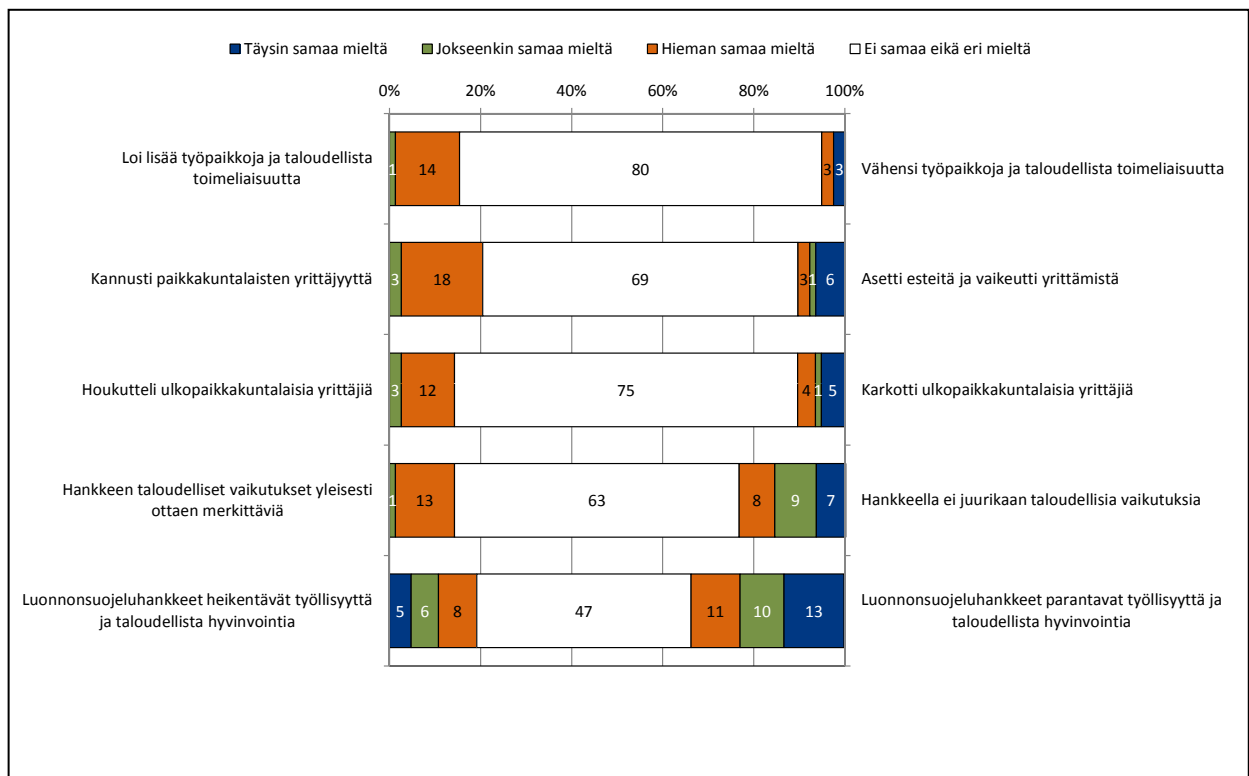
Vaikutukset talouteen ja työllisyyteen

Hankepaikkakuntien talouteen ja työllisyyteen hankkeella ei juurikaan katsottu olevan vaikutusta. Yleisesti ottaen vastaajat kuitenkin olivat sitä mieltä, että hankkeella oli hankepaikkakunnilla hieman enemmän myönteisiä kuin kielteisiä vaikutuksia. Erona vuoden 2007 odotuksiin oli, että väitteistä ”ei samaa eikä eri mieltä” olevien määrä oli selvästi suurempi vuonna 2012 ja myönteisiä vaikutuksia odottaneiden osuus taas pienempi (Kuva 5).

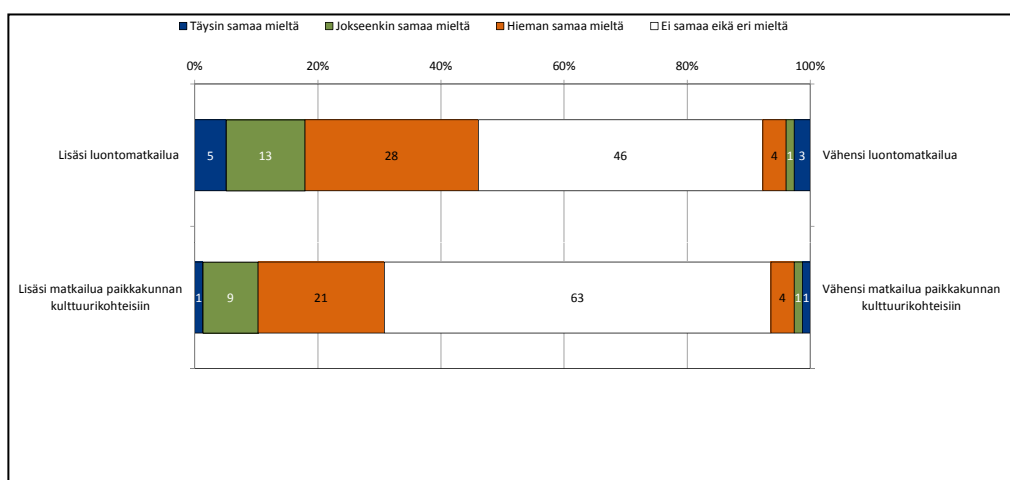
Hieman vajaa puolet vastaajista oli sitä mieltä, että hankkeet lisäsivät luontomatkailua paikkakunnilla. Hieman vajaa kolmannes katsoi myös kulttuurimatkailun lisääntyneen. Alle 10 % vastaajista katsoi hankkeiden vähentäneen sekä luonto- että kulttuurimatkai-

lua. Suuri osa vastaajista oli kuitenkin sitä mieltä, ettei hankkeilla ollut vaikutusta matkailuun. Odotukset vuonna 2007 olivat matkailun suhteen korkeammat kuin mikä tilanne nyt 2012 on vastaajien mielestä (Kuva 6).

On mainitsemisen arvoista, että Kokemäenjoki LIFE-hanke tarjosi paikallisesti myös uudenlaisia toimintatapoja työllistämisen suhteen. Yhtenä kumppanina oli Satakunnan vankila, jonka kautta hankkeessa työskenteli lukuisia vankeja. Siten hanke työllisti vankeja ja loi samalla myös edellytyksiä tutustua luonnonhoito- ja suojelutyöhön samalla kun tarjosi vangeille mahdollisuuden työskennellä hankkeen yhteydessä. Samoin hankkeessa tarjottiin työtehtäviä Porin Metsäopiston luontokartoittajille (luontoselvityksiä) eli pyrittiin luomaan paikallisille osaajille työmahdollisuuksia.

Kuva 5. Vaikutukset vuonna 2012 Kokemäenjoki-LIFE-hankepaikkakunnilla työllisyyteen ja taloudelliseen toimeliaisuuteen.

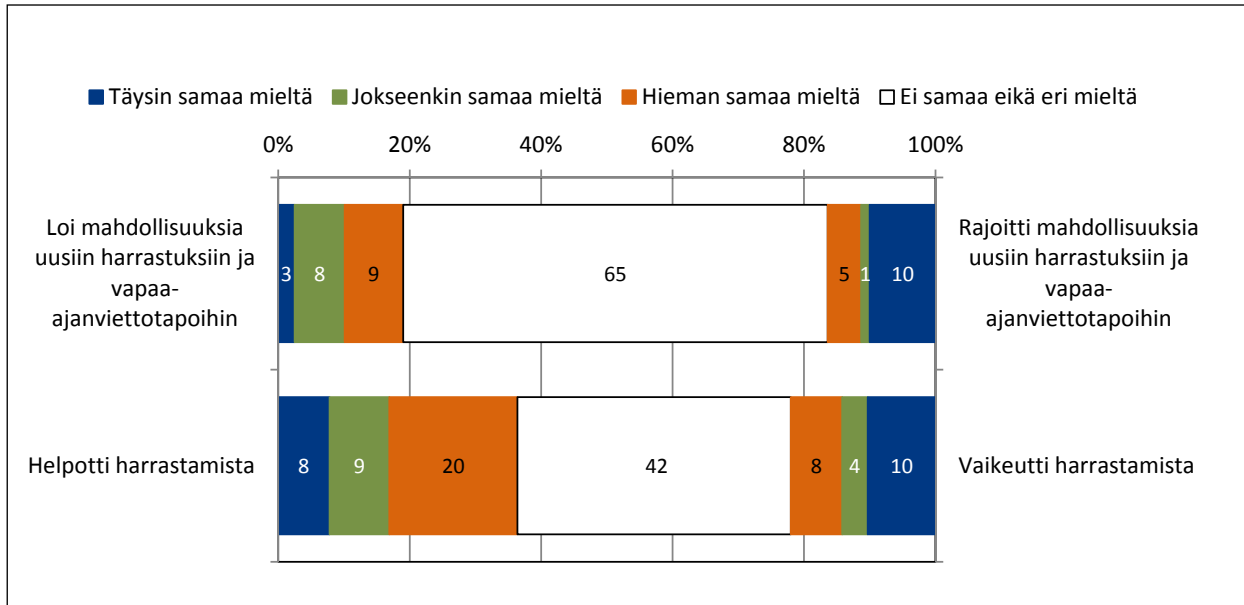

Kuva 6. Kokemäenjoki-LIFE –hankkeen vaikutukset luonto- ja kulttuurimatkailuun vuonna 2012.

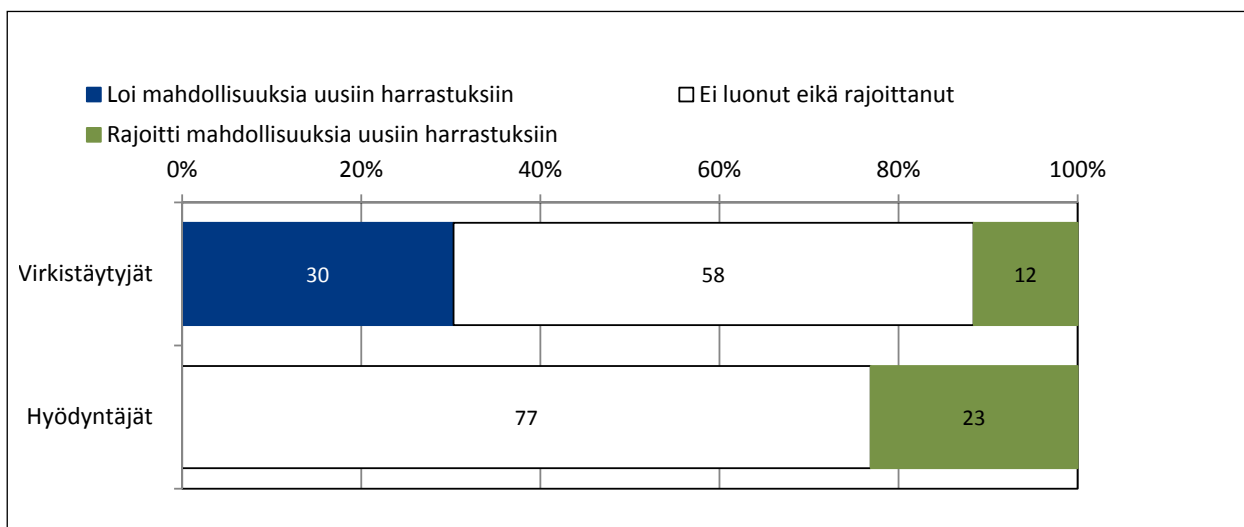
Mahdollisuudet uusiin harrastuksiin

Vajaa 40 % vastaajista oli sitä mieltä, että hankkeet helpottivat henkilökohtaista harrastamista hankealueilla. Runsaat 20 % vastaajista katsoi hankkeiden vaikeuttaneen omaa harrastamista (Kuva 7). Luvut vastaavat vuonna 2007 olleita odotuksia. Sen sijaan uusia harrastusmahdollisuuksia vastaajien mielestä on syntynyt vähemmän kuin odotuksissa oli vuonna 2007.

Verrattaessa virkistäytyjien ja hyödyntäjien näkemyksiä hankkeiden vaikutuksista henkilökohtaisiin harrastusmahdollisuuksiin, on havaittavissa selvä ero. Virkistäytyjät näkivät selvästi hankkeiden parantaneen heidän henkilökohtaisia harrastusmahdollisuuksia kun taas hyödyntäjät olivat sitä mieltä, että hankkeilla oli harrastusmahdollisuuksia rajoittava vaikutus (Kuva 8).

Kuva 7. Kokemäenjoki-LIFE hankkeen vaikutukset henkilökohtaisiin harrastusmahdollisuuksiin vuonna 2012.

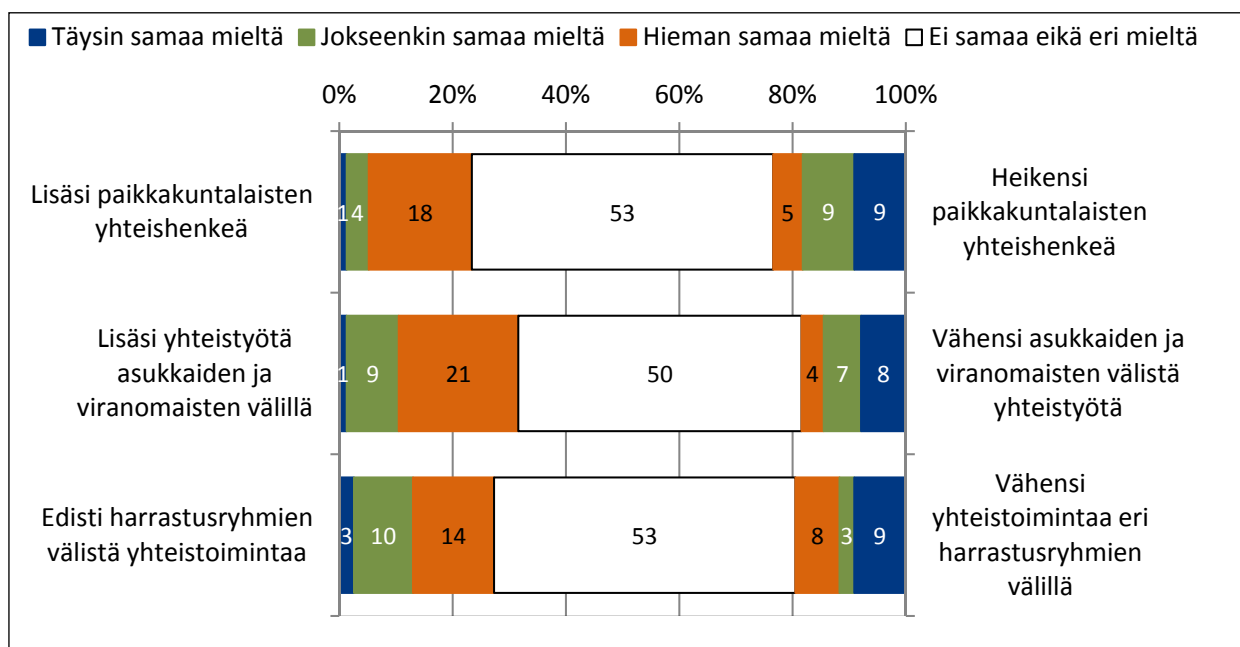
Kuva 8. Virkistäytyjien ja hyödyntäjien uudet harrastusmahdollisuudet Kokemäenjoki-LIFE-hankkeessa vuonna 2012.

Vaikutukset kohdepaikkakuntien yhteisöllisyyteen

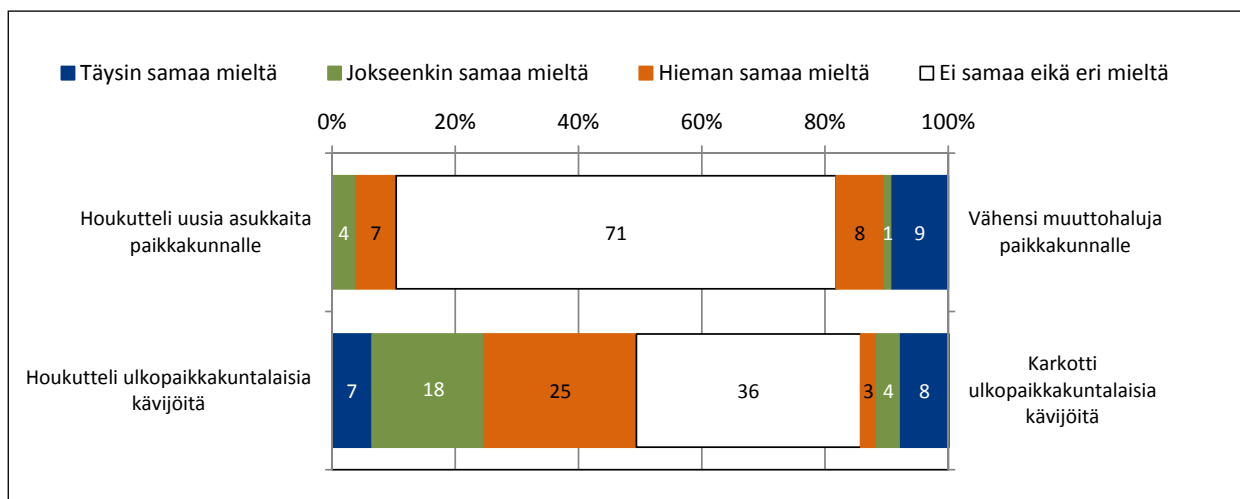
Yli puolet vastaajista oli sitä mieltä, ettei hankkeella ollut juurikaan vaikutusta hankepaikkakuntien yhteishengen ja yhteistyöhön (Kuva 9). 20 %:a vastaajista näki yhteishengen lisääntyneen hankepaikkakunnilla ja vastaava määrä taas yhteishengen heikentyneen. Viranomaisten ja asukkaiden välisen yhteistyön näki lisääntyneen hiukan yli 30 %:a vastaajista. Harrastusryhmien välisen yhteistoiminnan uskoi parantuneen vajaa kolmannes vastaajista. Myönteiset vaikutukset yhteishengen ja yhteistyöhön olivat vastaajien näkemysten mukaan vähäisempiä kuin vuoden 2007 vastaajien odotukset.

Puolet vastaajista oli sitä mieltä, että hankkeella oli ulkopaikkakuntalaisia kävijöitä houkutteleva vaikutus. Pysyvämpään muuttoon paikkakunnalle ei hankkeen katsottu ulkopaikkakuntalaisia kuitenkaan houkuttelevan (Kuva 10).

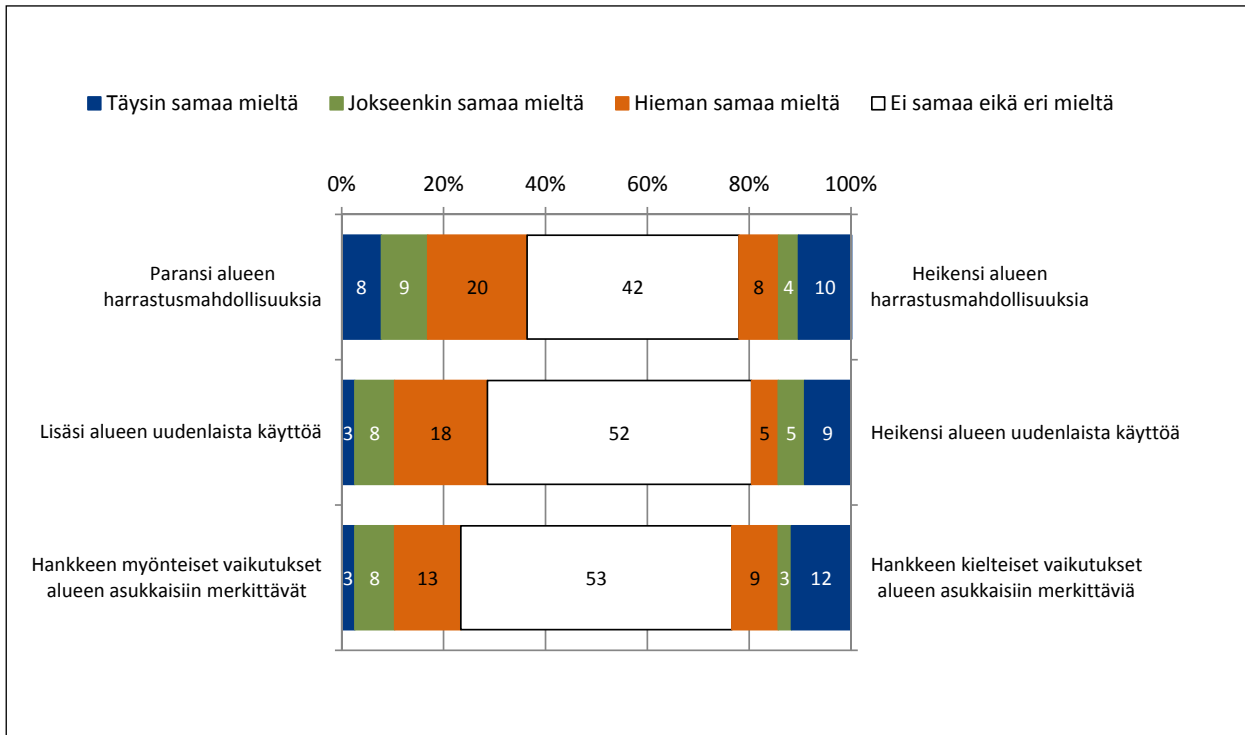
Yleisesti harrastusmahdollisuuksien katsottiin parantuneen hankepaikkakunnilla: hieman alle 40 %:a vastaajista oli tätä mieltä. Noin 30 % vastaajista katsoi alueiden uudelleen käytön lisääntyneen. Neljännes vastaajista näki hankkeella olleen merkittäviä myönteisiä vaikutuksia hankealueiden asukkaisiin, toisaalta toisen neljänneksen mielestä kielteiset vaikutukset olivat merkittäviä. Yli puolet vastaajista kuitenkin katsoi, etteivät vaikutukset hankepaikkakunnille olleet sen enempää myönteisiä kuin kielteisiääkään (Kuva 11).

Kuva 9. Vaikutukset yhteistyöhön ja yhteishengen Kokemäenjoki-LIFE hankepaikkakunnilla vuonna 2012.

Kuva 10. Vaikutukset Kokemäenjoki-LIFE -hankkeiden paikkakuntien houkuttelevuuteen vuonna 2012.

Kuva 11. Odotukset yleisistä vaikutuksista hankepaikkakunnilla Kokemäenjoki-LIFE-hankkeessa 2012.

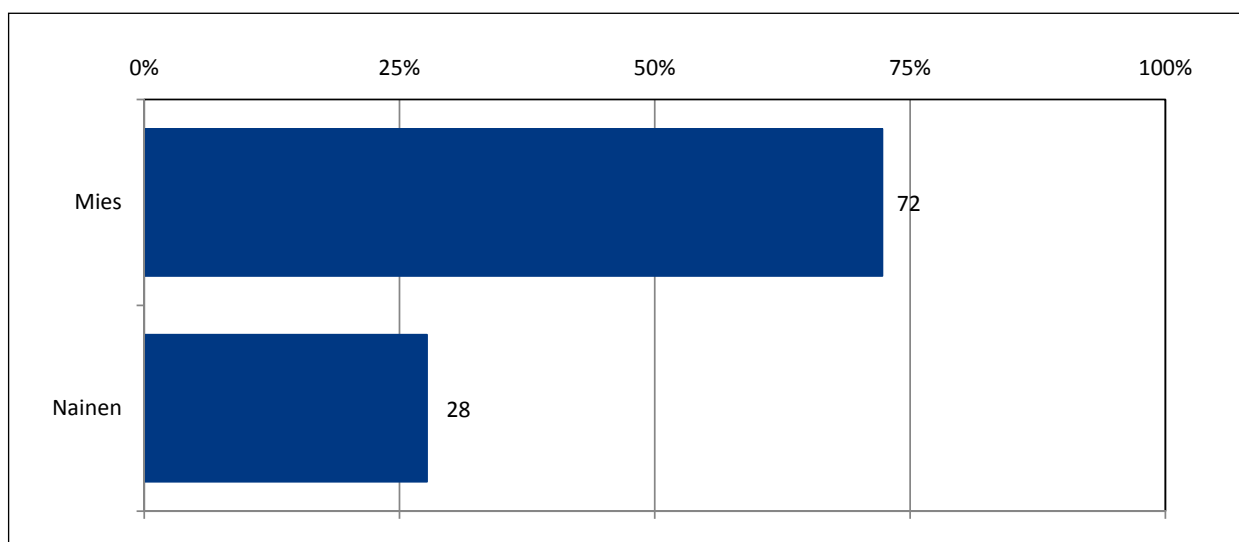
4 Vastaajat vuonna 2012

Sukupuolijakauma

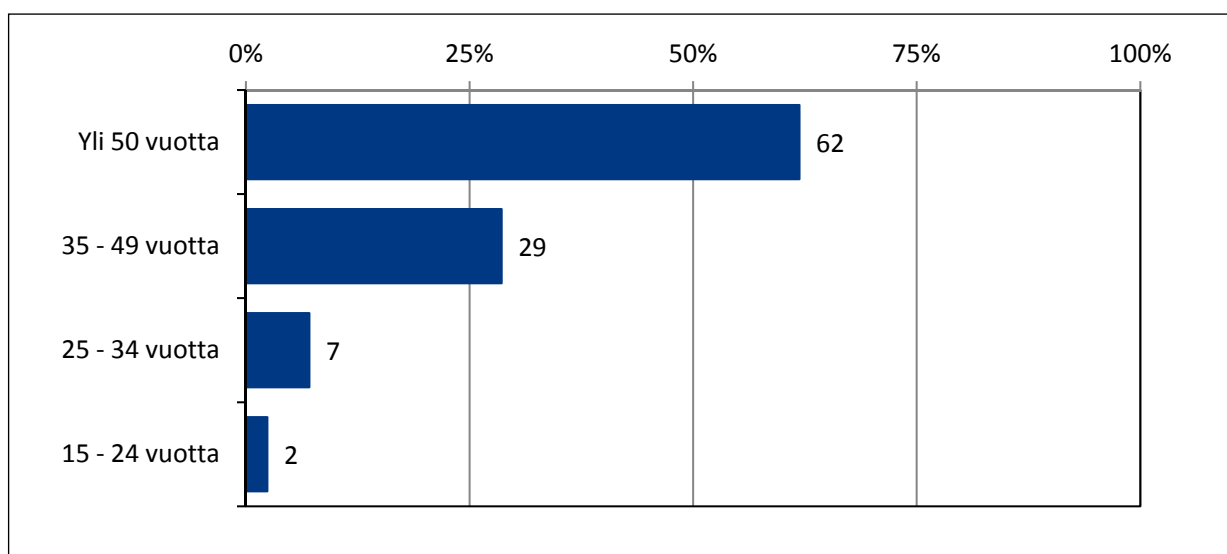
Vastaajista 72 %:a oli miehiä ja 28 %:a naisia (Kuva 12). Sukupuolten jakauma oli täsmälleen sama kuin vuonna 2007.

Ikäjakauma

Reilusti yli puolet vastaajista oli yli 50-vuotiaita ja vajaa kolmannes kuului ikäluokkaan 35 - 49-vuotiaat (Kuva 13). Ikäjakauma oli samanlainen kuin vuonna 2007 kyselyyn vastanneilla.

Kuva 12. Vastaajien sukupuolijakauma Kokemäenjoki-LIFE-hankkeessa 2012.

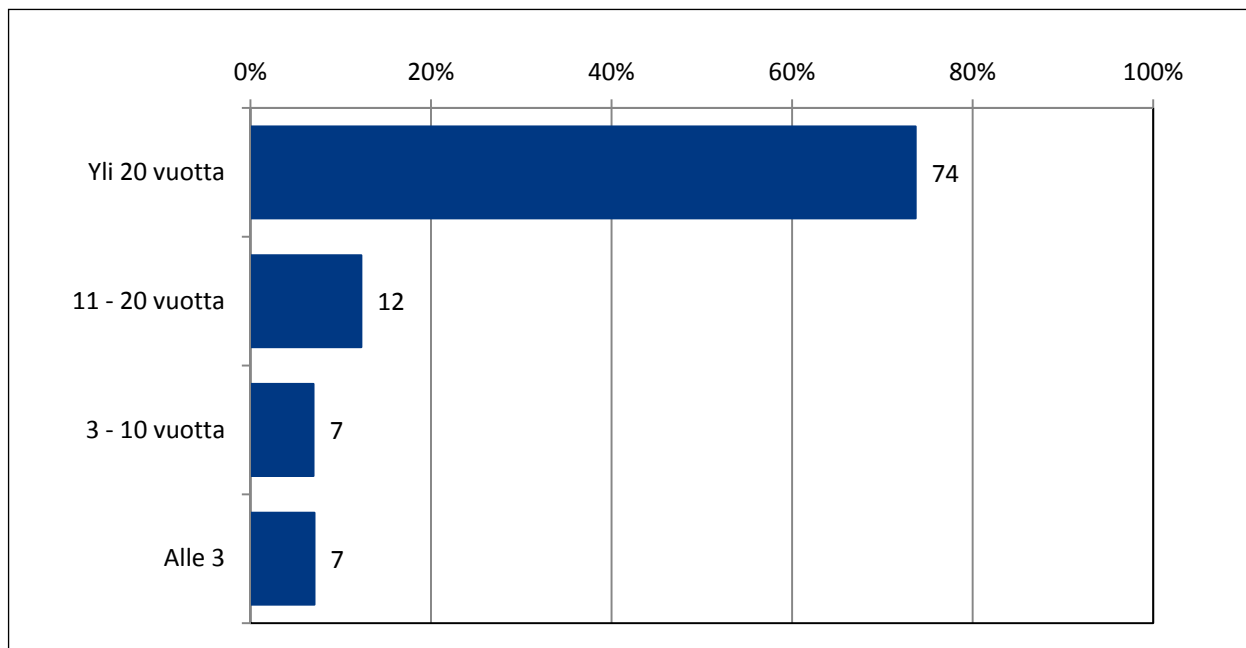
Kuva 13. Vastaajien ikäjakauma Kokemäenjoki-LIFE-hankkeessa 2012.

Asuminen kohdepaikkakunnilla

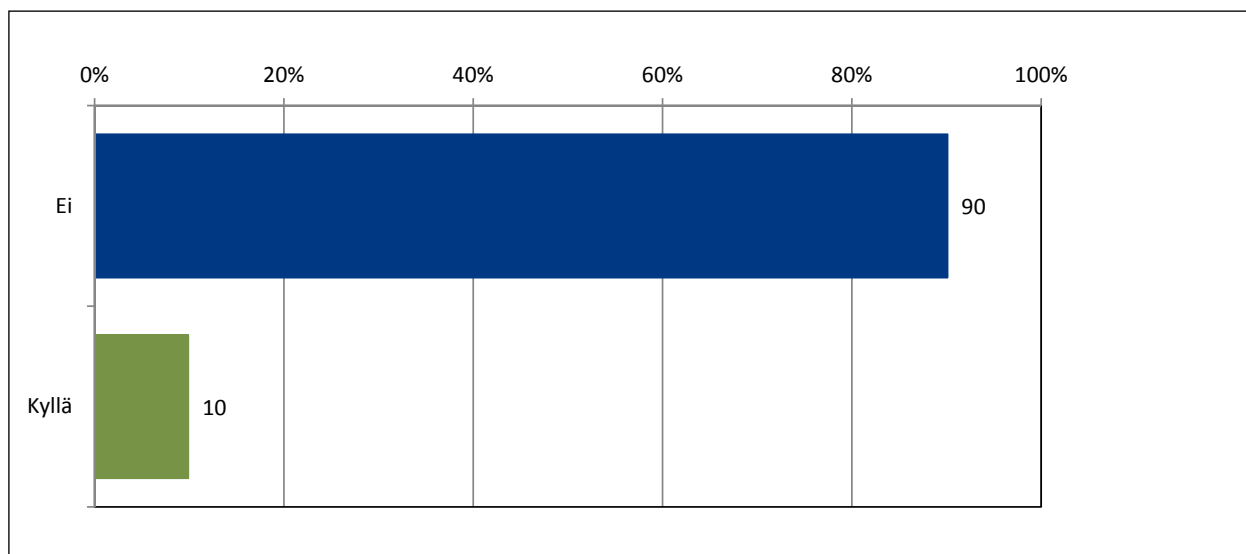
Lähes 75 %:a kyselyyn vastanneista oli asunut kohdepaikkakunnalla yli 20 vuotta (Kuva 14). Vuonna 2007 oli näiden vastaajien osuus hieman pienempi (66%).

Maanomistus

Vastaajista 10 % ilmoitti omistavansa maata Natura 2000 -alueilla (Kuva 15). Maata omistavien määrä vastaajista oli pienempi kuin vuonna 2007. Tähän saattaa olla syynä se, että kysely tehtiin 2012 ainoastaan sähköpostikyselynä eikä yleisötilaisuuksia järjestetty. Oletettavasti maanomistajat ovat kiinnostuneempia tulemaan omia maitaan koskeviin tilaisuuksiin, kuin vastaamaan sähköpostitse lähetettyihin kyselyihin.

Kuva 14. Asuinvuodet kohdepaikkakunnilla.

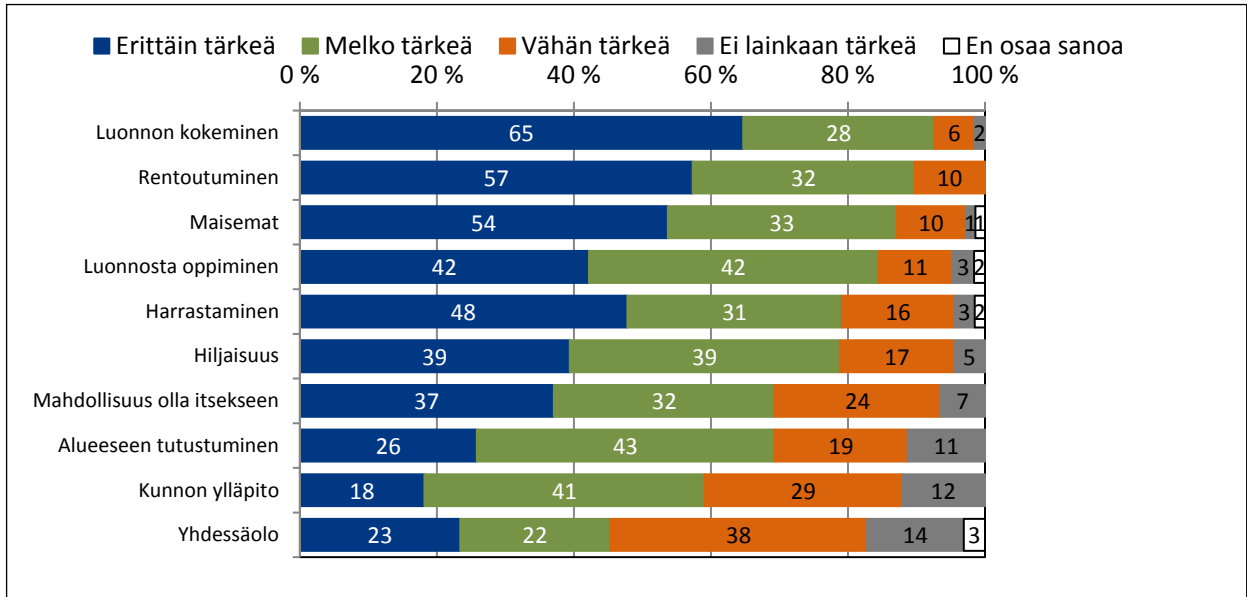

Kuva 15. Vastaajien maanomistus Natura 2000 -alueilla.

Vastaajille tärkeät asiat kohdealueilla

Vastaajille tärkeistä asioista hankealueilla luonnon kokeminen, rentoutuminen, maisemat ja luonnosta oppiminen, harrastaminen ja hiljaisuus olivat kuuden kärki.

Verrattaessa vuoteen 2007 muutokset olivat vähäisiä, kuusi tärkeintä olivat samat, vain niiden keskinäinen järjestys oli hieman erilainen; samoin kolme vähiten tärkeintä olivat samat ja nekin olivat hieman eri järjestyksessä (Kuva 16).

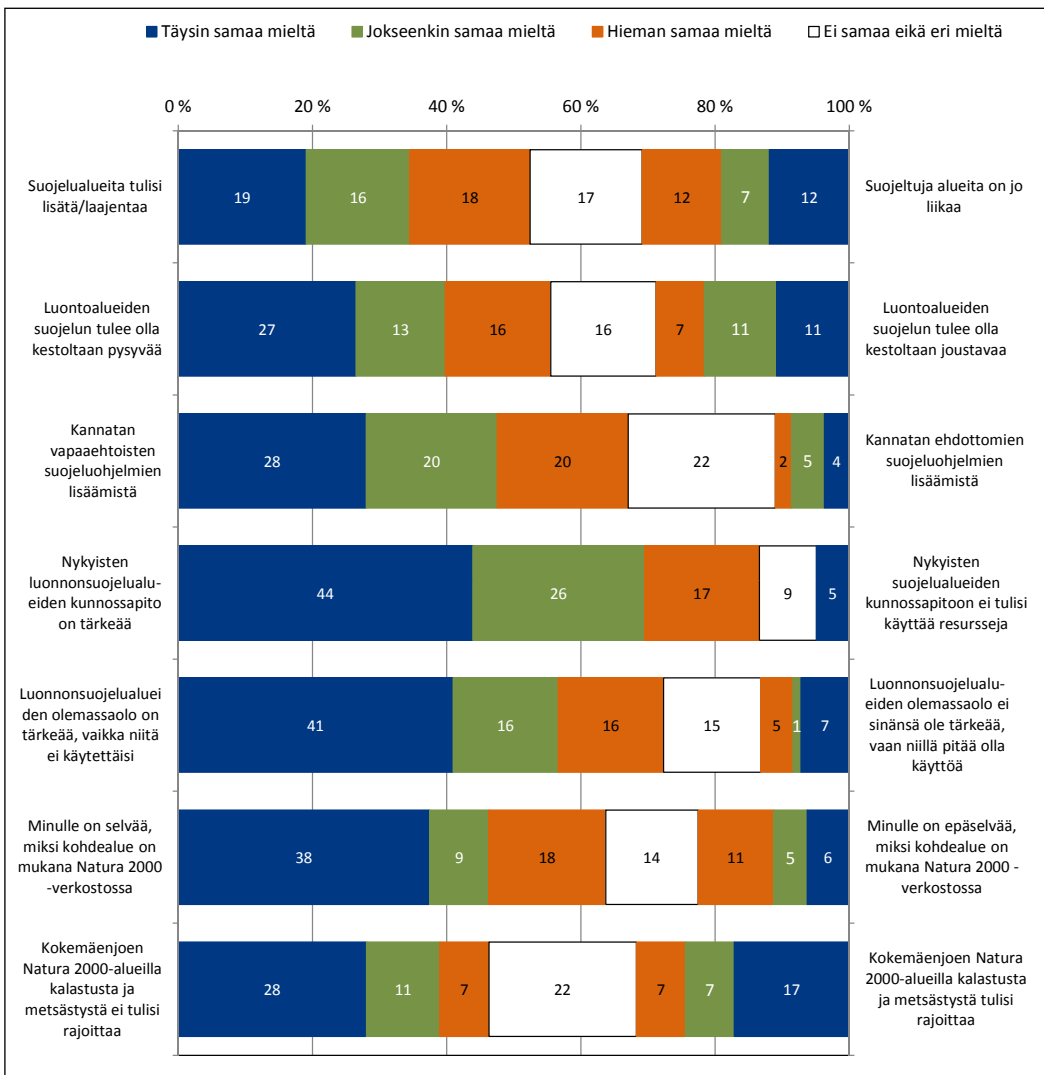
Kuva 16. Vastaajille tärkeät asiat Kokemäenjoki-LIFE-hankealueilla 2012.

5 Asennoituminen luonnonsuojelua kohtaan

Vastaajien asenteet luonnonsuojelua kohtaan olivat pääsääntöisesti myönteisiä, eikä muutoksia vuoden 2007 näkemyksiin ole juurikaan havaittavissa. Yli puolet vastaajista katsoi tarpeelliseksi luonnonsuojelualueiden lisäämisen/laajentamisen. Suojelun pitäisi kuitenkin perustua vapaaehtoisuudelle: 68 % vastaajista oli tätä mieltä. Lähes 75 % vastaajista piti luonnonsuojelualueiden olemassaoloa tärkeänä niiden itsensä takia, vailla mitään muuta käyttötarkoitusta.

Luonnonsuojelualueiden kunnossapitoon oltiin myös valmiita laittamaan resursseja, sillä 86 %:n mielestä nykyisin suojeltujen alueiden kunnossapito on tärkeää. Hankealueiden mukanaolo Natura 2000-verkostossa oli selvää 65 %:lle vastaajista (Kuva 17).

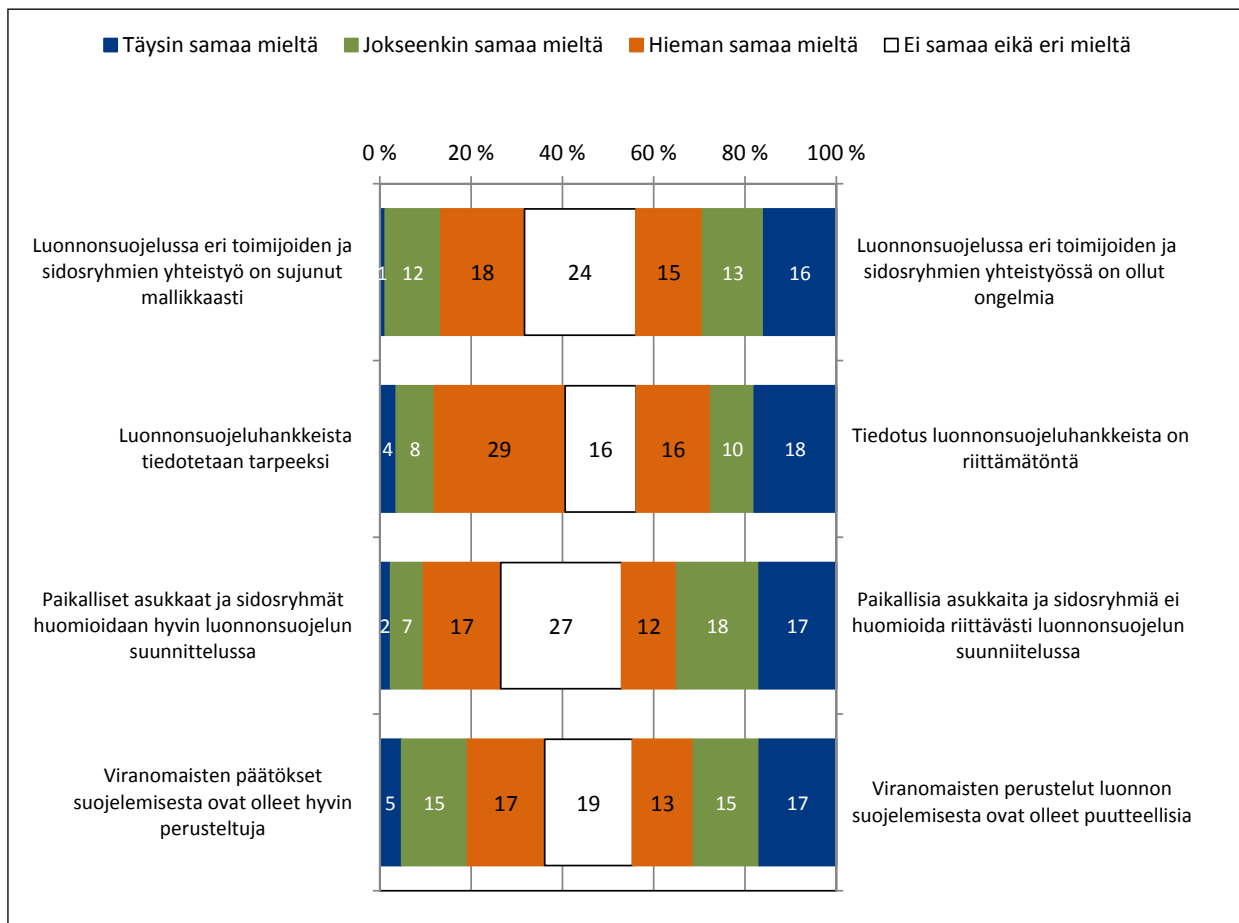
Kalastuksen ja metsästyksen rajoittamista kohtaan vastaajat olivat kriittisiä: lähes 50 % katsoi, ettei näitä aktiviteetteja pitäisi rajoittaa Kokemäenjoen Natura 2000 -alueilla.

Kuva 17. Vastaajien näkemyksiä luonnonsuojelusta.

Yhteistyöhön ja tiedotukseen liittyvissä kysymyksissä vastaajat näkivät vuonna 2012 suurimmat ongelmat paikallisten asukkaiden ja sidosryhmien huomioimisessa luonnonsuojelun suunnittelussa. Lähes puolet

vastanneista näki tässä puutteita (Kuva 18). Kaiken kaikkiaan yhteistyöhön ja tiedotukseen liittyvissä kysymyksissä vastaajien näkemykset olivat hyvin samanlaisia kuin vuonna 2007.

Kuva 18. Vastaajien näkemyksiä yhteistyöstä ja tiedotuksesta Kokemäenjoki-LIFE-hanke 2012

6 Toiveita hankealueiden tulevasta kehittämisestä

Seuraavassa on esitetty hankealuekohtaisesti vastaajien esittämiä toiveita siitä, miten alueita tulisi kehittää. Vastauksista on poimittu vastaajien kommentteja, jotka perustuvat kyselyyn vuonna 2012. Suluissa esitetty viittaa vastauskaavakkeiden juoksevaan numerointiin.

6.1 Pirilänkoski

- Nykyisten reittien kunnossapito, levähdyspaikat. (vastaaja 35)
- Luontopolkua tulisi kunnostaa enemmän, jotta siellä olisi mahdollista liikkua heikompi kulkuinen ihminen. (vastaaja 64)

6.2 Vanhakoski

- Kaipaisi kunnan opastaulut ja sellaisen tekemät, joka todella tuntee alueen. Viime kesänä siellä olleet opasteet olivat aika huonot, ei oltu loppuun asti ajateltu asioita? Rakennukset, jotka alueella on, voisi laittaa sellaiseen kuntoon, että siellä voisi vaikkapa kokoontua kokousta pitämään kesäaikaan tai sateisella ilmalla kahvittelemaan. Avain voisi olla saatavissa jossain, ei varmaan voisi olla aina auki ilman valvontaa. (vastaaja 84)

6.3 Puurijärvi-Isosuo

- Alueella on jo tehty aivan riittävästi. Laidunnusta tulee kuitenkin jatkaa ja alueeseen pitäisi liittää ympäröivää metsäaluetta. (vastaaja 8)
- Polkureittejä, ettei tarvitsisi palata samaa tietä takaisin. Esim. isolta lintutornilta ei ole kävelyreittejä minnekään muualle, eikä edes "ympyrä"-reittiä takaisin parkkipaikalle. (vastaaja 11)
- Ala-Kauvatsanjoen rannat voisi raivata ja kunnostaa liikkumisen helpottamiseksi. (vastaaja 13)

- Antaa luonnon hoitaa asiat eli ei kaipaa mitään. (vastaaja 27)
- Puurijärven/Ala-Kauvatsanjoen pohjapato tulisi korjata pikaisesti. Kalojen pääsy Puurijärveen estyy. Viime kesänä ongella tuli mm. isoja näлкиintyneitä lahnoja padon alapuolelta. Laavuja kaivataan. (vastaaja 46)
- Asia on hoidossa. (vastaaja 53)
- Kyseiset palvelut ovat tällä hetkellä Puurijärvi-Isosuo alueella suhteellisen hyvät. (vastaaja 67)
- Infopiste Kauvatsan keskustaan, opastusta, pysäköinnin laajennus Kärjenkalliolle. (vastaaja 72)

6.4 Preiviikinlahti ja Kokemäenjoen suisto

Eniten toiveita kertyi suurimmasta alueesta, ryhmiteltyinä ne jakautuivat kolmeen ryhmään: rehevöitymisen estäminen, rakennelmat ja vain hyvin vähäinen hoito.

Rehevöitymisen esto hoitotoimenpiteillä:

- Rehevöitymisen estäminen. Ehkä jonkinlainen venepaikka (laituri tms.), johon voi kiinnittyä esim. lintujen tarkkailua varten. Laituriin myös asianmukaiset fasilitetit → roskis (joka myös tyhjenetään) ja ruopattu väylä laituriin, mikäli matalassa vedessä. Laiturissa voisi nauttia myös eväät kalastuspäivän lomassa... (vastaaja 2)
- Rantojen avoimina pitäminen, luontoa ei tarvitse muuten hoitaa. (vastaaja 6)
- Metsästyksen lisäämisellä tarkoitan petojen metsästystä, jota näillä leveysasteilla tulisi huomattavasti lisätä, samoin olisi aika harkita joutsenten kannan vähentämistä, ne ovat levinneet järvalueelta aivan liian kauaksi pelloille ilmeisesti ruuan hankintaan. (vastaaja 7)

- Rehevöitymistä vähentävät. (vastaaja 14)
- Joen uomien ruoppaaminen. (vastaaja 20)
- Maanomistajan vapaata "kunnossapitoa" ranta/kaisla-alueilla. Mikäli vesilintujen pesintää aiotaan lisätä, ei se onnistu, mikäli rannat kasvavat umpeen!!!!!!mitä ne on jo tehneet! 10 vuotta sitten Kokemäenjoen suistoalue oli suomen 3. paras vesilintualue, mitä se ei missään nimessä enää ole eikä tällä menolla tule olemaankaan! (vastaaja 28)
- Luonnonlaitumien lisääminen olisi hyväksi kaikille lintukannoille/Umpeen kasvaneiden alueiden niittäminen ja ruoppaus. (vastaaja 29)
- Rantaniittyjen palauttaminen, vesilintujen pesintämahdollisuuksien parantaminen avovesiläikutuksella. (vastaaja 42)
- Laiduntamista useille rantaniityille, lampaita, joutokarjaa. Vesakkojen raivausta. Ohjattua liikkumista herkimmille alueille; ts. pitkospuut, tarkkailutornit, retkeilyreittien ylläpito. Tosin muutama kiukkainen sonnimullikka ajaa paremmin asiansa kuin tiukimmatkaan kiellot, häiritsemättä varsinaisesti arintakaan aluetta, vaan päinvastoin, pitäen ne kunnossa. Toimii paremmin kuin kiellot joita ei kuitenkaan pystytä valvomaan. (vastaaja 45)
- Kaislikoiden leikkuuta ettei kasva koko alue umpeen. (vastaaja 47)
- Merenrantaniittyjen kunnostus, ruovikoiden poisto. Jokisuiston niittyjen kunnostus. (vastaaja 51)
- Juopien aukaisu, lammikoiden tekoa. (vastaaja 52).
- Pitäisi pyytää sieltä pois minkit, eivät kuulu sinne, vaikuttavat suomen luonnon ekologiaan kielteisesti. (vastaaja 54).
- Ruoppausta ja vesilinnuille lampareita. (vastaaja 58)
- Avoimia niittyjä. (vastaaja 57)
- Viitoitettuja polkuja. (vastaaja 55)
- Lapin hiihtokohteiden tapaan ns. pystykaffipaikkoja kevättalvella hiihtoreitin varrelle sekä toki pulkkaporukoille sellaisessa kohteessa, joka ei pilaa luontoa. (vastaaja 60)
- Preiviikin Kalarannan lintutorni tulisi rakentaa uudelleen. (vastaaja 61)
- Merkitty kulkureitti Yyterin Lietteille, pois niityltä. Torni ja pari tarkkailulavaa lietteen reunaan. Kunnan pitkospolut niityn reunaan asti. Kunnan P-alue. Roskikset. Vierailukäyntimittari. Vakioidut lintumäärälaskennat / 10vrk sulan veden aikana (←tutkimus). Tässä muutamia esimerkkejä Yyterin puolelta; samaa hyvää suiston puolelle. (vastaaja 62)
- Pistiäistuhoalueelle, joka ei tosin kuulu nykyiseen Natura-alueeseen saataisiin hoitamalla upea ketomaisema. Sellaisia biotooppeja on Suomessa erittäin vähän. Natura-aluetta tulisi laajentaa metsäalueelle ja antaa sen kehittyä luonnonmukaisesti. (vastaaja 68)
- Polkujen pitkoksien hoitotöitä pitäisi pystyä tekemään vuosittain. Polkujen hyvä kunto myös johdattelee kävijät pysymään merkityillä reiteillä, jolloin luonnon kuluminen on vähäisempää. (vastaaja 70)
- Kokemäenjoen suiston Natura-alueella luonnonhoitotöistä tärkein on vesivirtausten turvaaminen. Nykyisellään Kokemäenjoen suiston Pihlavanlahden alue muuttuu haisevaksi rämeiköksi. – Luonnollisten vesivirtausväylien avoinna pitäminen. Jos mitään ei tehdä, ei retkeilypalveluille ole tarvetta. Pitkospuureittejä sekä nuotiontekopaikkoja voisi olla enemmän. (vastaaja 76)
- Rantaniittyjen hoito/laidunnus, nuotiopaikkoja, lintutorneja. (vastaaja 80)
- Kunnollisesti merkityt veneväylät. (vastaaja 81)

Rakennelmat:

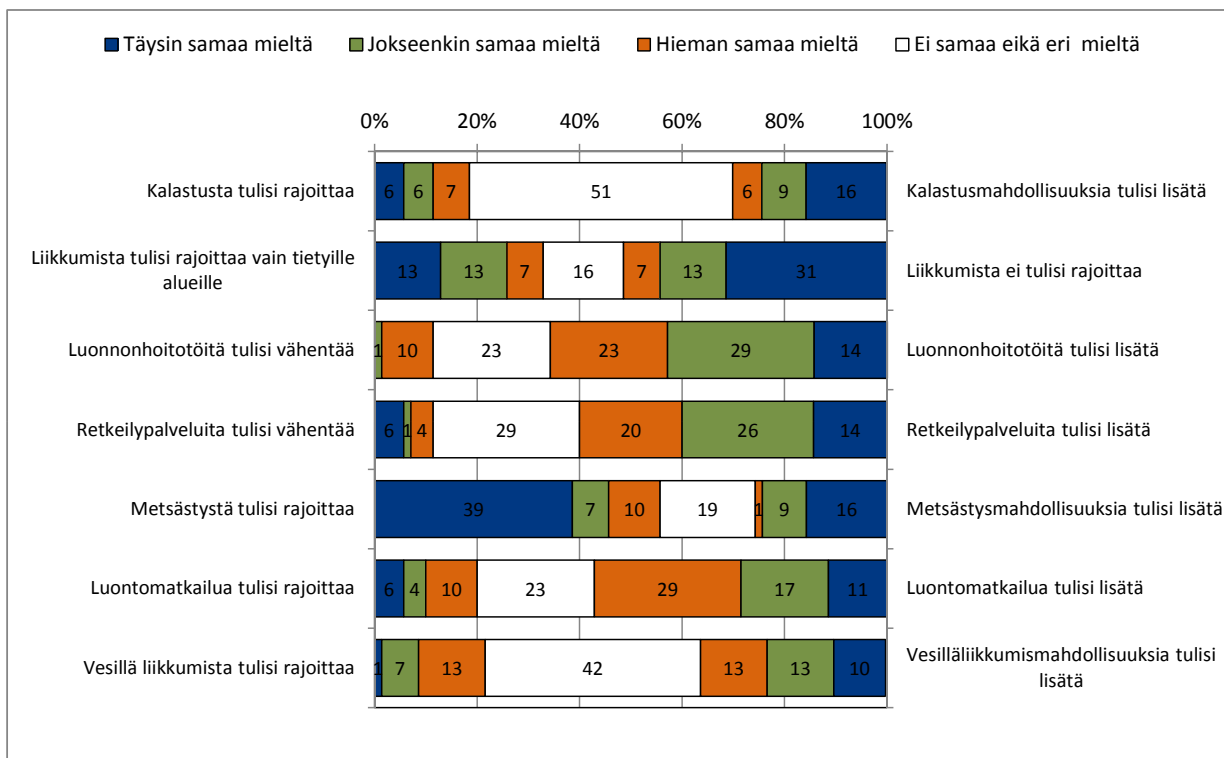
- Pitkospuut kuntoon. (vastaaja 33)
- Hyvinhoidettuja luontopolkuja retkeilyyn. (vastaaja 36)
- Polkujen viitoitus paremmaksi, ettei eksyisi. (vastaaja 37)
- Lintutorneja, opastettuja reittejä. (vastaaja 38)
- Tarkemmin merkityt Natura-alueet. Tarkemmat kontrollit alueelle. (vastaaja 48)
- Perinnelaitumien raivaus, tulentekopaikkojen rakentaminen. (vastaaja 50)

Minimaalinen hoito:

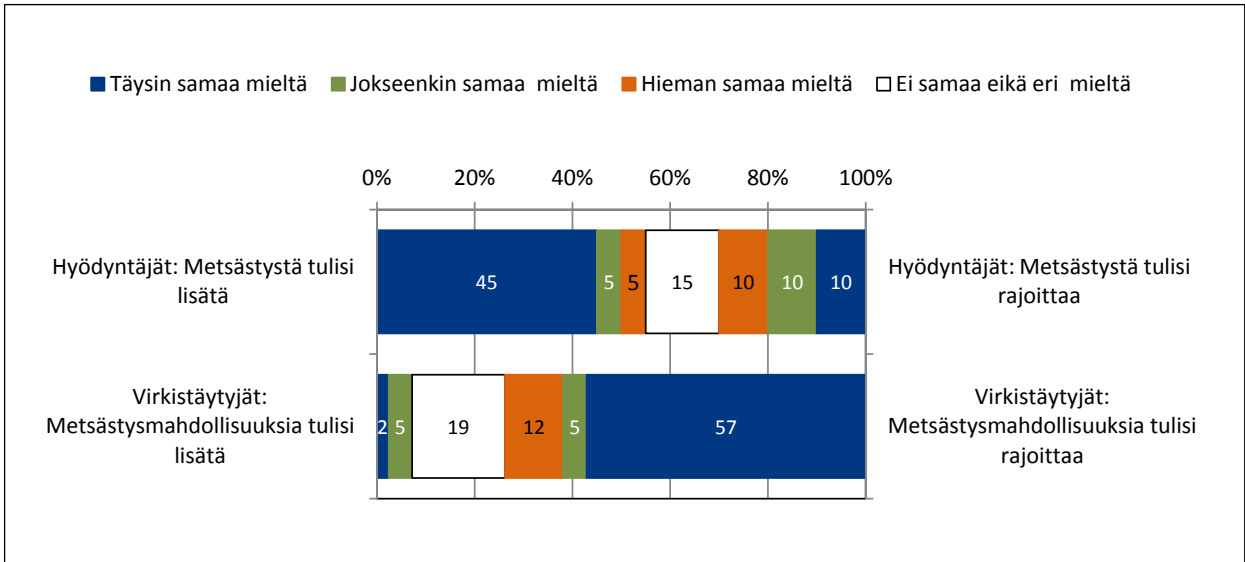
- Ei mitään? (vastaaja 41)
- Luonnon pitää antaa itse hoitaa itseään. Ihmisen jälki pitäisi siellä näkyä mahd. vähän. (vastaaja 30)
- Rakastan luonnontilaa. Toki polut ovat paikallaan. Ruovikko leviää kovasti, toki sitä voisi vähän ennallistaa ruovikkoja niittämällä. Pusikoista ei mitään puisto tyyli perkauksia, vain aivan pakolliset harvennukset. Lisäksi en kaipaa alueelle varsinaisia turisteja. (vastaaja 78)

Kokemäenjoki-LIFE –hankealueiden kehittämistarpeista suurimman kannatuksen saivat retkeilyalueiden ja luontomatkailun lisääminen sekä luonnonhoitotyöt (Kuva 19). Metsästyksen rajoittamista kannatti lähes 60 %:a vastaajista (Kuva 19). Metsästyksen lisäämisessä/rajoittamisessa vastaajat jakautuivat kuitenkin selvästi kahteen ryhmään: hankealueiden hyödyntäjien mielestä metsästysmahdollisuuksia tulisi lisätä, mutta virkistäytyjät pitivät suotavana metsästysmahdollisuuksien rajoittamista (Kuva 20).

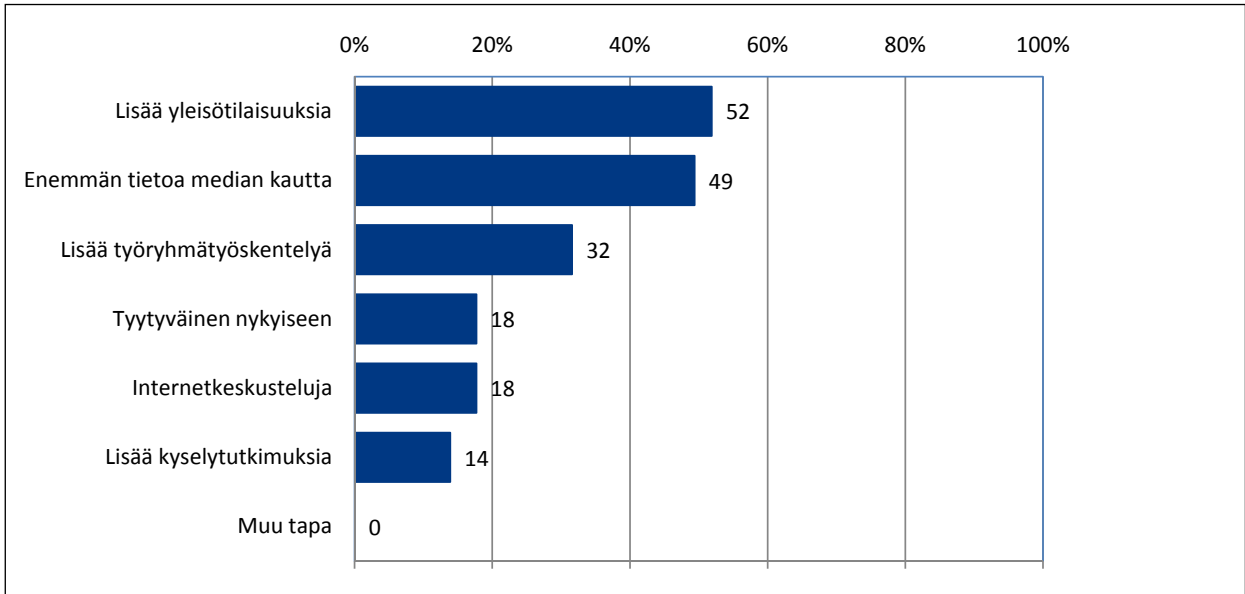
Toivottuja toimintatapoja hankealueiden kehittämisessä olivat yleisötilaisuudet ja tiedottaminen eri medioiden kautta. Myös työryhmätyöskentelyn katsoi toivottavaksi lähes kolmannes vastaajista. Vastauksista kuvastuu selvästi luonnonsuojeluhankkeisiin liittyvän tiedon ja tiedottamisen tarve (Kuva 21).

Kuva 19. Vastaajien näkemyksiä Kokemäenjoki-LIFE-hankealueiden kehittämistarpeista vuonna 2012.

Kuva 20. Hyödyntäjien ja virkistäytyjien suhtautuminen metsästyksen lisäämiseen Kokemäenjoki-LIFE- hankealueilla vuonna 2012.

Kuva 21. Toivottuja toimintatapoja hankealueiden kehittämisessä Kokemäenjoki-LIFE-alueilla 2012.

7 Mahdollisia uhkia

7.1 Pirilänkoski

- Asutuksen laajeneminen. (vastaaja 35)
- Roskaaminen, rantojen sortuminen, joka ei kyllään mielestäni johdu veden säännöstelystä vaan kunnallistekniikan huonosta suunnittelusta (Kukonharjan alueen hulevedet). Joelta päin rannat melkoisen rumaa katseltavaa, puita on sortuneissa rinteissä muuallakin kuin Natura-alueella ja paljon. (vastaaja 64)
- Ei uhkia! (vastaaja 71)

7.2 Vanhakoski

- Hoitamattomuus! – voisi panostaa kunnossa pitoon vaikkapa rakennustenkin osalta!

7.3 Puurijärvi-Isosuo

- Ei mitkään. (vastaaja 3)
- Liian voimaperäiset hoitotyöt. (vastaaja 8)
- Puurijärven madaltuminen ja umpeenkasvaminen toteutetuista toimenpiteistä huolimatta. (vastaaja 13)
- Kokemäenjoen rantojen roskaantuminen. Majavien mahd. liiallinen tuleminen. (vastaaja 27)
- Pohjapadon toimimattomuus, toimii, mutta huonosti. käytön liiallinen rajoittaminen; joitakin lajeja hävinnyt jo rajoittamisen seurauksena. (vastaaja 46)
- Ei kait mikkään. (vastaaja 53)
- En näe isompia uhkia. (vastaaja 67)
- Metsähallituksen rahoituksen puute. Alueen kehittämisen hitaus ja vajavaisuus. (vastaaja 72)
-

7.4 Preiviikinlahti ja Kokemäenjoen suisto

Suurimpana alueena Preiviikinlahti ja Kokemäenjoen suu tuottivat eniten mahdollisia uhkakuvia. Karkeasti uhkakuvat voidaan ryhmitellä metsästyksen aiheuttamiin uhkiin, metsästystä itseään uhkaaviin tekijöihin, ihmisen yleiseen toimintaan ja läsnäoloon alueella (rakentaminen, liikenne ja liikkuminen), liiallinen suojele, joka aiheuttaa umpeenkasvamista ja liiallinen suojele, joka rajoittaa luonnon tarkkailua.

Karkeasti uhkakuvat voidaan ryhmitellä metsästyksen aiheuttamiin uhkiin, metsästystä itseään uhkaaviin tekijöihin, ihmisen yleiseen toimintaan ja läsnäoloon alueella (rakentaminen, liikenne ja liikkuminen), liiallinen suojele, joka aiheuttaa umpeenkasvamista ja liiallinen suojele, joka rajoittaa luonnon tarkkailua.

Metsästystä koskevissa kommentteissa todettiin mm:

- Salakalastus sekä liikakalastus! Kaikki "tietävät", että näitä tapahtuu, mutta kukaan ei liiemmin valvo tahi puutu asiaan. Kalansaaliita jopa myydään pimeästi ravintoloihin! Merkkaamattomia verkkoja esiintyy joka kesä alueilla, joilla ei saisi edes kalastaa. Suistoalue on hienoa aluetta ja sen riistokäyttö on saatava kuriin. (vastaaja 2)
- Metsästys, varsinkin pimeän aikaan. (vastaaja 17)
- Metsästys, veneily. (vastaaja 38)
- Liiallinen suojele, metsästyksen salliminen. (vastaaja 55)
- Toisaalta myös metsästyksen väheneminen herätti uhkakuvia:
- Kasvanut pienpetokanta. (vastaaja 4)
- Kaikenlaiset rajoitukset nykyisiin käyttömahdollisuuksiin. Ei siinä mitään rajoituksia tarvita kyllä metsästäjät pitää itse huolta että ei luontoa häiritä pesimäaikaan. Kansallispuiston laajennus Natura alueelle!! (vastaaja 30)

Rauhoitukset ja rajoitukset voivat viedä motivaation liikkuu alueella. Jos ei saa metsästä tai kalastaa, ei riistanhoitoa tai kalavesien hoitoakaan talkoohengellä tehdä. Ja sitten jää koko paikka käymättä. (vastaaja 32)

Metsästyksen totaali kiello, pienpedot lisääntyvät ja vesilintujen poikasmäärä sitä kautta vähenee jolloin luontoarvo ko. alueella vähenee. Joutsenten lisääntyminen johtaa muiden vesilintujen väistymiseen. (vastaaja 47)

Ihmisen toiminta alueella herätti uhkakuvia seuraavasti:

- Asukkaiden tekemät ojat ja muu toiminta vastoin Naturaohjeita. (vastaaja 6)
- Piittaamattomuus luonnosta, ihmiset jotka kuvittelevat tietävänsä kaiken ilman selvityksiä ja tutkimuksia (mm. tulvantorjunnan osalta), tulvantorjuntatyöt, huono ymmärrys luonnon omista prosesseista ja muutoksista Viranomaisten etukäteen lukkoon lyömät näkökannat mm. liikkumisrajoitusten osalta (mm. Preiviikki). (vastaaja 69)
- Ihmisten ahneus ja halu hyödyntää mittamattoman arvokasta ihmisten virkistysaluetta taloudelliseen toimintaan riippumatta luonnon kestävydestä (nimenomaan dyynialue). Tähän kokonaisuuteen liittyy ihmisten tietämättömyys ja välinpitämättömyys Yyterin ja koko Preiviikinlahden/suiston arvoista – ihmiset, jotka eivät juuri liiku eivätkä tunne näitä alueita ottavat usein voimakkaita kantoja alueiden käytöstä – mielenkiintoista mutta totta. Myös maisema on osa Yyterinniemen kokonaisuutta, joten siihenkin näkökulmaan tulisi kiinnittää huomiota myös silloin kun puhutaan Natura-alueista (valtakunnallisesti arvokasta maisema-alueita). Uhkana onkin maisemallisten arvojen pilaaminen niin Preiviikinlahdella kuin suistossakin. Tuulivoimalat on yksi uusi uhka. Metsästyksiä en esim. koe uhkana, koska se on kuitenkin tietyssä määrin hallittua ja kuitenkin niin pienimuotoista toimintaa. (vastaaja 60)
- Ihmiset? (vastaaja 41)

Liiallinen liikkuminen alueella. Kulkuja on rajoitettava. Mikään ryhmä ei tarvitse erityislupia. Suojellaan alue luonnolle ei luonnonharrastajille. (vastaaja 57)

Liiallinen moottoroitu liikkuvuus, esim. vesiskootterit, mönkijät, moottorikelkat sekä erityisesti sorsastus joka käytännössä estää liikkumista ranta-alueella ja saarissa syksyisin. (vastaaja 43)

- Holtiton vesillä liikkuminen esim. vesiskootterit ja

muskeliveneet (vastaaja 81)

- Tuulivoimalat, liikkumiskielnot, metsästys (paitsi tietyt rajatut alueet), moottoriveneily ja vesijetit, rantojen umpeenkasvu. (vastaaja 45)
- Yleisön ymmärtämätön alueen käyttäminen. jäärata-autoilu pois. moottorikelkat vain tietyille alueille. (vastaaja 48)
- Kaupallinen matkailutoiminta, rakentaminen. Yyterin vesiskootteriajelu. tuulivoiman rakentaminen Yyteriin on tuntematon riski yhdelle Euroopan merkittävälle arktisten lintujen levähdyspaikalle. Suistoa uhkaa kaupungin suunnasta leviävä rakentaminen. esimerkiksi mahdollinen omakotirakentaminen Länsitien varteen, joka myöhemmin laajenee vähitellen kohti suistoa. Myös Enäjärven suunnasta uhkaa lisääntyvä rakentaminen. Samoin Toukarin peltoaukeiden vähittäinen rakentaminen leviää kohti suistoa. (vastaaja 51)

Toisaalta myös **ihmisen toimien liiallinen estäminen** johtaisi uhkaaviin seuraamuksiin, kuten:

- Liikkumisrajoitukset. (vastaaja 77)
- Kokemäenjoen umpeen kasvaminen. (vastaaja 20)
- Liiallinen luonnon museoiminen. (vastaaja 29)
- Alueen umpeenkasvu jolloin kulkumahdollisuus suiston alueella päättyy. Nykyisten vesiväylien ruoppausmahdollisuutta parannettava. (vastaaja 42)
- Rantojen umpeenkasvu, suiston madaltuminen. (vastaaja 50)
- Rämetyminen liika rauhoitus. (vastaaja 52)
- Suiston umpeenkasvu. (vastaaja 54)
- Mataloituminen ja rehevöityminen. Ympäristön saastuminen. (vastaaja 58)
- Kokemäenjoen suiston Natura-alueen arvoa ja käyttömahdollisuuksia uhkaa umpeenkasvaminen ja linnuston muutto muualle. (vastaaja 76)
- Liiallinen umpeenkasvaminen tietysti vähän haittaa. Liiallista turismia välttäisin vain tarkoin rajatulle alueelle, jotta luonnontila säilyisi. Maa on täynnä turisti kohteita. Jos näistä tulee turismi kohteita, se kadottaa luonnontilan ja rauhan. (vastaaja 78)
- Umpeenkasvu, rehevöityminen. (vastaaja 80)
- Näitä en osaa sanoa, mutta rehevöityminen on yksi. Mökkiasukkaiden tonttien raivaustyöt ovat ylimitoitettuja. (vastaaja 70)

Liikkumisrajoituksista kirjattiin seuraavia uhkakuvia:

- Liikkumisrajoitukset. (vastaaja 14)
- Kävelyä Yyterin Lietteiden alueella ollaan ehdotettu kiellettäväksi. Samalla alue menettäisi erittäin arvostetun asemansa lintuharrastajien keskuudessa. Kahlaajien tunnistaminen ja niiden katselusta nauttiminen olisi mennyttä, koska jossain kaukaisuudessa sijaitseva torni ei sovellu kahlaaja-seurantaan. Menkääpä Liminganlahden torneista katsomaan kahlaajia... Lietteillä pesivien lintujen pesimäalueet on Lietteillä jo rauhoitettu. (vastaaja 61)
- Totaalinen liikkumisrajoitus on hullun touhua, joka perustuu virkamiesten asiantuntemattomuuteen. Tähänastinen liikkuminen ei ole merkittävästi haitannut alueella pesivien/lepäilevien lajien suotuisan suojelun tasoa – päinvastoin: esim. etelänsuosirri olisi jo poistunut koko Porin pesimälinnustosta ilman PLYn aktiivien toimia Yyterissä, Etelärannalla ja Fleiviikissä. Vaan sitä eivät virkamiehet osanneet arvostaa. Virkamiehet eivät tunnu tajuavan sitä asiantuntemusta linnuista ja linnustosta, joka harrastajakunnalla on. Asiat eivät aina ole sitä, miltä ne Turussa pöydän ääressä näyttävät. Joskus kannattaisi käydä maastossa. (vastaaja 62)
- Mahdollinen kieltö liikkua kahlaajalietteillä. Se pitäisi Suomen parhaan lintukohteen lähes täydellisesti. Liikkumista tulisi rajoittaa vain pesimäaikana kuten nytkin on tehty. Suunniteltu tuulivoimapuisto pistiäistuhoalueelle on aivan käsittämätön hanke. (vastaaja 68)

8 Haastattelut

8.1 Alueen kehittämisen odotukset

Natura-alueiden merkitys haastateltaville

Pirilänkoski on harjavaltalaisten kirkko. Kaks miestä kohtaa ja toinen kyssyy mist sä tuut ni joelta ja toinen kyssyy et mihin sä meet ni joelle. (mies, maanomistaja)

Intressiryhmien ja ylemmän tason toimijoiden haastatteluissa korostuu luontoalueiden virkistyskäyttö. Natura-alueet koetaan ensisijaisesti paikallisten virkistäytymisalueina, ei niinkään taloudellista hyötyä tuottavina matkailukohteina. Puurijärvi-Isosuon kansallispuisto on kuitenkin poikkeus, sillä sen kehittämiseen liittyy myös erityisiä matkailullisia odotuksia; esimerkiksi lisää kävijöitä paikkaseudun ulkopuolelta ja heille vuorostaan lisättyjä palveluja paikallistehn yrittäjien toimesta. Vanhakosken alue taas on lähinnä paikallisten ihmisten harvakseltaan hyödyntämä ulkoilualaue. Muutaman haastateltavan mukaan lähellä olevaa Vanhakosken aluetta ei osata arvostaa. Virkistyskäytön lisäksi eri luontoalueet merkitsevät haastateltaville esimerkiksi arkipäiväistä elinympäristöä, suojelukohdetta tai potentiaalista kohdetta, jota voitaisiin hyödyntää elinkeinotarkoituksessa suotuisampien olosuhteiden vallitessa.

Luontoharrastamista ja vesillä liikkumista kohdealueilla

Vanhakosken ja Puurijärven-Isosuon Natura-alueita opetus- ja harrastustarkoituksessa hyödyntäviä ryhmien edustajia haastateltiin. Vanhakosken aluetta hyödyntävät Huittisten Jousiampujat, joiden ampumarata sijaitsee alueella ja myös Huittisten Kalaseuran on alueella vaikuttava intressiryhmä. Jousiampujien

edustajalla ei ole suuria odotuksia liittyen alueen kehittämiseen. Hän toivoo, että aluetta kehitettäisiin mahdollisimman vähän, jolloin jousiampujat saisivat olla rauhassa eikä heidän toimintansa häiriintyisi. Toisaalta taas, jos Vanhakosken alueella käy ihmisiä, myös jousiampumarata säästyy todennäköisimmin ilkeivallalta. Jousiampujille Vanhakosken alueen kosket tarjoavat ainutlaatuisen äänimaailman: jousiampujien ei tarvitse jousiammuntakisoissa soittaa sääntöjen vaatimaa taustamusiikkia, sillä koskien pauhu täyttää taustamusiikin tehtävän. Kalaseuran edustajan haastattelussa huomio kiinnittyi pikemminkin jokeen itsessään kuin Vanhakosken lehtoalueeseen. Haastateltava on erityisen huolissaan joen saastumisesta. Hänen mukaansa joen puhdistaminen ei tapahdu hetkessä. Ihmisten mielipiteisiin vaikuttaminen on kuitenkin mahdollista. Haastateltava korostaa, että joki on kaikkien yhteinen hyvä eikä mikään yleinen viemäri.

Siel näki oikein, kun meni niit rantoja perkaamaan, et mikä likaviemäri toi joki on, mitä roskii siel rannois on tottavieköön. Töllii, paperia, muovipulloa. Se oli hyvä, kun tästä mentiin ni tästä Pappilankarista ulospäin ni tossa joen varressa on tenniskenttä ja ainakin viissataa tennispalloo on Kokemäenjoessa... (mies, kalaseura)

Harrastusryhmien haastatteluja olisi voinut tehdä useampia. Esimerkiksi Puurijärvi-Isosuon alueesta olisi voitu haastatella ympäristöyhdistyksen edustajaa.

Elinkeinona matkailu

Haastateltiin yhteensä neljää matkailuyrittäjää, joista yhdeltä kysyttiin Vanhakosken alueen ja kolmelta Puurijärvi-Isosuon kansallispuiston merkityksestä matkailuyrittäjän näkökulmasta ja alueen kehittämiseen liittyviä odotuksia. Puurijärvi-Isosuon kansallispuisto on valtakunnallisesti merkittävä lintuvesialue ja virkistäytymiskohde, kun taas Vanhakosken alue on

lähinnä paikallisten asukkaiden ja satunnaisten ulkopaikkakuntalaisten kävijöiden hyödyntämä ulkoilu-alue. Puurijärvi-Isosuon alueeseen liittyikin odotetusti kehittämisideoita ja alueen merkitys matkailuyrittäjän näkökulmasta herätti ajatuksia haastatelluissa yrittäjissä, kun taas Vanhakosken aluetta koskeva haastattelu oli lyhyt ja pinnallinen katsaus luontomatkailuaiheeseen.

Vanhakosken alueesta haastateltu yrityksen omistaja ei koe Vanhakosken alueella olevan matkailullisia mahdollisuuksia ellei alueen palvelutarjontaa lisätä huomattavasti. Hän ei myöskään usko, että Vanhakosken alueen kehittäminen vaikuttaa mitenkään omistamansa yrityksen toimintaan. Vanhakosken lehtoalue ja alueella sijaitseva luontopolku edustaa haastateltavalle pikemminkin lapsuuden leikkipaikkaa kuin yrityksen oman luontopolun kanssa kilpailevaa todellista uhkaa tai potentiaalista kohdetta, jota yritys voisi tulevaisuudessa hyödyntää toiminnassaan.

Kolmessa matkailuyrittäjän haastattelussa keskitytään tarkastelemaan Puurijärvi-Isosuon kansallispuistoon liittyviä kehittämisodotuksia ja alueen merkitystä yrittäjille. Matkailuyrittäjien näkemykset alueesta vaihtelevat. Yhden matkailuyrittäjän mielestä kansallispuisto on alueena itsessään hieno, kun taas toisen mukaan alueella vieraileva matkailija — erityisesti ulkomainen matkailija — saa pettyä. Kolmas yrittäjä pohtii alueen merkitystä kysyttäessä lähinnä luontoaluetta matkailijan näkökulmasta ja erityisesti alueen fyysisiä palvelurakenteita. Hänen mukaansa alueella on havaittavissa fyysisten rakenteiden ”kulahtamista” ja puutteita esimerkiksi toimivissa nuotiopaikoissa. Myös muiden matkailuyrittäjien mukaan fyysiset rakenteet kaipaavat parantamista. Yksi haastatelluista yrittäjistä painottaa myös sitä, että alueen lähestyttävyys matkailuyrittäjän kannalta on huono ja tehty hankalaksi Metsähallituksen toimesta. Matkailuyrittäjistä yksi ei juuri vieraile alueella. Kaksi muuta haastateltua yrittäjää käyvät alueella: toinen yrittäjistä käy säännöllisesti asiakkaidensa kanssa ja toinen kerran vuodessa. Harvoin kansallispuistossa käyvä yrittäjä ei juuri vie asiakkaitaan kohdealueelle, sillä hän ei hyväksy Metsähallituksen käytäntöä. Hänen mukaansa yrittäjän ei tulisi maksaa siitä, että hän vain vie asiakkaansa kansallispuiston alueelle. Jos asiakkaat menevät yksityisinä henkilöinä luontoalueelle, ei alueen käytöstä tarvitse maksaa. Matkailuyrittäjä on kuitenkin valmis maksamaan hyvästä opastuksesta.

Kyl se siis alueena on tosi hieno ja aivan ihana, et tos mejjäksi lähellä, et sinne on helppo mennä. Mut sit tietysti ne taitaa puhua varustelusta, niin sitä vois aina vähän lisätä.. (nainen, yrittäjä)

No siin on tämmöst pientä kulahtamisen tuntuu, et se on kymmenen vuotta sitten ollu varmaan tosi hyvä, mut sit ei siihen oo hirveesttikään panostettu sil välillä. Ja taas ymmärrän senkin, et raha ei kasva puissa ja kaikki panostaminenkin maksaa niin tota niin mun mielestä siel on hyvät mahdollisuudet, et lintutorni on edelleen niinku toimiva eikä siinä mitään niinku. mutta esimerkiks nää nuotiopaikat, mitä siellä on niin, pari on niin, voi käytännös sanoo, et ei siel oo mitään nuotiopaikoi päinvastoin ne on nuotiopaikan irvikuvia... (mies, yrittäjä)

No se, että matkailuyrittäjän pitää maksaa siitä palvelusta, kun sinne joku menee matkailuyrittäjän opastamana tai viemänä tai jotain tämmöstä. sen mä ymmärrän, et maksetaan, jos siel on joku opastamassa ja kertomassa niin sehän on niinku todella rahanarvoista...Et jos joku tommosta vois aktivoida tommosta kansallispuiston käyttöä ja tunnetuks tekemistä ja muuta, ni se on matkailuyrittäjä. Mut jos hänt rangaistaan siitä, niinku mää koen sen, et rangaistaan siitä, et yrittää niinku tehdä sitä tutuksi ja viedä sinne ihmisii ja ... (mies, yrittäjä)

Puurijärvi-Isosuon aluetta toivotaan kehitettävän matkailuyrittäjän näkökulmasta helpommin lähestyttäväksi ja lisäksi toivotaan lisää fyysisiä rakenteita, kuten pitkospuureittejä ja nuotiopaikkoja sekä tietoa fyysisistä rakenteista. Myös alueella jo olevien rakenteiden kunnossapitoa ja huoltoa pidetään tärkeänä. Alueelle kaivataan erityisesti opastusta ja selkeitä opasteita. Yksi matkailuyrittäjistä mainitseekin, että hyvästä opastuksesta maksaa mielellään asiaankuuluvan korvauksen. Kansallispuiston alue merkitsee kaikille haastateltaville mahdollisuutta. Vaikka tällä hetkellä kansallispuisto on matkailuyrittäjän näkökulmasta puutteellinen rakenteiltaan ja opastusta kaivataan lisää, on luontokohteessa kaikkien haastateltavien mukaan potentiaalia tulevaisuudelle. Kansallispuiston kehittäminen vaatii kuitenkin haastateltavien mukaan panostusta ja selkeiden pelisääntöjen luomista. Lisäksi yksi haastateltavista toivoo, että Metsähallitus kiinnittäisi enemmän huomiota siihen, miten aluetta markkinoidaan.

...se nyt on kaikkest järkevintä, mitä voi olla, et tulee selkeit opasteita ja toi selostuksia ja toi semmoisia kutsuvia juttuja, että toi se ei oo niinku semmosta staattista, paikallaan pysyvää, et tää on puisto ja tää

on tässä. Pitäs niinku pushuppia heittää... (mies, yrittäjä)

Käyttäjälle näkyy ne pitkospuut, nuotiopaikat ja lintutornit ja parkkipaikat ja tämmöset näin, jotka joita se käyttää se käyttäjä. Ja mä uskon, et lintubongarit on edelleen ihan tyytyväinen asiakaskunta tai kävijäkunta siellä, kun torni kerran on kunnossa. ja ne ei niinku hirveesti kato, et onks se kulahtanu se taulu, jossa sanotaan et tääl on käki kukkunu kesällä kerran niin ne ei kiinnitä semmosii asioihin huomiota, mut tämmönen satunnainen vieraileva matkailija, joka ei oo lintubongari, ni se kiinnittää niihin huomion. Tai joku veneilijä, et saako hän käristetty ne makkarat vai ei siellä. Ets e on niin erilainen se näkökulma siellä, et kenelle sitä tehdään, ja kuka kertoo, et onks se hyvä vai huono. Et se on. Uskon, et jos mennään lintubongareilta kysymään kukaan ei moiti, et siel on paikat kulahtanut tai jotain tämmöst näin. (mies, yrittäjä)

Natura-prosessista Life -luontohankkeessa

Kahden haastatellun maanomistajan näkemykset alueella asumisesta ja luontoalueen merkityksestä poikkeavat jonkin verran toisistaan. Alueella koko ikänsä asuneen maanomistajan juuret ovat syvällä maaperässä ja hänelle alue onkin erityisen tärkeä, minkä hän pyrkii huomioimaan kaikessa toiminnassaan: Kyseinen maanomistaja korostaa omistamansa alueen yhtenäisyyden säilymisen merkitystä itselleen ja perheelleen, kun taas lyhyemmän ajan selvityksen yhdellä kohdealueella asunut maanomistaja on ollut valmis pirstomaan omistamansa alueen myymällä entisen asuintalonsa ja siihen kuuluvan maan ulkopuoliselle henkilölle. Pitkään alueella asuneelle maanomistajalle on tärkeää tilan siirtyminen sukupolvelta toiselle saman perheen sisällä. Molemmat maanomistajat korostavat ymmärtävänsä alueella asumisen arvon ja arvostavat erityisesti luonnon läheisyyttä ja luonnon tarkkailua alueella.

Haastateltujen maanomistajien puheissa pitkään jatkunut Natura-prosessi on vahvasti esillä. Maanomistajat ovat olleet pettyneitä maanhankinta-asioiden käsittelyyn ympäristökeskuksessa. Toinen haastatelluista maanomistajista ei niinkään moiti saamaansa korvausta. Hän on kuitenkin kiinnostunut koko naapuruston asioista ja seurannut esimerkiksi naapurinsa ongelmia maakaupoissa.

Ja sitten tää neuvottelija, joka mun kans sen kaupan teki niin emmä niinku häntä moiti lainkaan, mutta tuo, mutta sitten sieltä Turusta oli naapuris yks mettäarvioittija niin se yritti kyl kusettaa liian paljon naapuria. (mies, maanomistaja)

Natura-prosessi on ollut pitkä eikä suojelun syitä ole maanomistajien mukaan selitetty perusteellisesti. Myös ympäristöviranomaisten tapaan olla yhteydessä maanomistajiin kaivataan parannusta. Henkilökohtaista yhteydenottoa ja kontaktia arvostetaan ja pidetään kirjettä parempana lähestymistapana. Toinen haastatelluista maanomistajista on ottanut itse yhteyttä alueelliseen ympäristökeskukseen saadakseen vastauksia epäselväksi jääneisiin kysymyksiinsä. Maanomistajille on jäänyt epäselväksi muun muassa se, miksi kyseinen luontoalue halutaan suojella. Yksi maanomistaja pohtiikin, että mikä on se tilanne, jota halutaan suojella. halutaanko suojella sitä tilannetta, mikä alueella on joskus vallinnut vai nykyistä tilannetta.

Ja sitten tää koko tää kaavaproessi oli siinä, että siin ei otettu yhteyttä niinku näihin paikallisiin siinä, että mitä nää alueet on aikaisemmin ollu. Että tämä X mikä teil siel Turus on, ni naapuris on tuo semmonen vanha emäntä. Mä puhun vähän koko kylän asioit... Vanha emäntä tuo aino, joka tässä kyläs ei saa moottorisahaa käymään, vanha sairas ihminen ni se kysy, että ko ne halus hakata mettää, että kuka sen tulee merkitteämään sinne alueen. Ni sieltä oli sit tää X sanonu, et se on poliisi jos ykski puu kaatuu ni poliisit on perässä. Sit ni tää vanha nainen valvo viikon. Että, että sanotaan nää, jotka tämän tän kaavan ja tämän alueen, et kyl mekin paikalliset tiedetään, et tää on ainutlaatuinen. Ni ne ei ymmärrä sitä, et mikä lähtötilanne on ollu. Näähän on pilalla nää kaikki rinteet, että silloin ku mä olen ollu pikkupoika ni me kerättiin perhosia tuolta jokirannastan ja ne oli kaikki semmost kukkaniittyy mut sit tää harmaaleppä, ku laidunnus loppu tuli harmaaleppä ja tuomi mikä tukahduttaa kaiken. Nyt et see, mitä sieltä voi saada ni punkkivarotus on jokapaikassa ja sitten, että et ku puhuttiin heti et se on niinku totaalisuojel, et ei siel saa tehdä mitään. (mies, maanomistaja)

Molempien haastateltujen maanomistajien mukaan alueita uhkaa pusikoituminen, joka muuttaa aikaisemmin laidunmaina toimineiden alueiden luonnetta. Toinen haastatelluista maanomistajista on yleisemmin kiinnostunut myös alueen ympäristön tilasta ja mainitsee uhaksi myös vesistön rehevöitymisen. Maanomistajat suhtautuvat myönteisesti LIFE -luontohankkeeseen. He odottavat käytännön toimenpiteiden

tekemistä ja erityisesti alueella tehtäviä luonnonhoito-toimenpiteitä. Heidän mukaansa luontoalueet kaipaavat hoitotoimenpiteitä sen sijaan, että niiden annettaisiin olla täysin koskemattomina.

Ni toi sillai niinko, et oon sitä mieltä, et siin tarttis profiloitua enemmän näis, et ei vaan oo joku alue niinko ois nimellisesti joku juttu ja sit mikään ja sit kaikki on maanomistajille halvaannutetaan ne oikeudet siellä ja toi sit taas valtovalta ei kuitenkaan tee sil mitään. Niinko täsäkin oli esmes tämmöinen kuningasajatus kaheksäkytluvul ja yheksäkytluvul, et tarttis rämeköityö kokonaan tää alue. Ihan semmottis, et ei sais mitään tehdä käytännössä niinko tuolla ja, kenen etu se voi olla semmonen, et siel ei ihminen pysty ees kulkemaan. Ku siin vaihees, ku nää on otettu suojelualueeks nii tääkin on ollu ihan laidunta kaikki. Tääkin on ollu ihan semmonen laidunnettu nää metsät ja ne on ollu kauniita kukat päässy ja kaikki on ollu harmonia siinä. Ja sit oli silloin yheksäkytluvulla niinku meillekin tosa sitä vapaaehtoista rauhoitusta koetettiin ni kauheet ukaasit, et sit mitään tuolla saa niinko isommas osas tehdä. Niinku oli se kuningasajatus, et se pusi-koituu niin täyteen, et siel ei voi kukaan niinko tehdä yhtään mitään, nauttia siitä. (mies, maanomistaja)

Kunnallisvaikuttajien näkemys

Kunnallisvaikuttajien eli kunnanjohtajien ja kuntien valtuustojen puheenjohtajien mukaan Kokemäenjoki LIFE -hankkeessa mukana olevilla Natura-alueilla on erityisen tärkeä virkistyskäyttöllinen merkitys. Puurijärvi-Isosuon kansallispuiston kosteikkoalueet ovat myös tärkeitä matkailullisesti ja luontoarvojen kannalta.

Kaikkien kunnanjohtajien mukaan yksi tärkeä syy lähteä mukaan Kokemäenjoki-LIFE -hankkeeseen on se, että kuntien varat yksinään eivät riitä suurien hankkeiden toteuttamiseen. Kunnallisvaikuttajien vastauksissa korostuu myös yli kuntarajojen tapahtuva yhteistyö. Kokemäenjoki koetaan yhteiseksi ja merkittäväksi asiaksi. Kunnanjohtajien vastauksissa myös imagolliset tekijät ovat esillä. Hankkeen uskotaan esimerkiksi vaikuttavan myönteisesti kuntien julkisuuskuvaan. Lisäksi yksi kaupunginjohtaja mainitsee luontoalueiden virkistymismahdollisuuksien parantumisen syyksi osallistua hankkeen rahoitukseen.

Kunnallisvaikuttajien odotukset kohdistuvat lähinnä Natura-alueiden luontoarvoihin ja virkistyskäyttömahdollisuuksien tehostamiseen. Lisäksi toivotaan, että hankkeella olisi vaikutus kunnan imagoon myönteisen tiedottamisen ja julkisuuden kautta. Puurijärvi-Isosuon

alueen kunnostustöihin liittyy lisäksi odotus lisäarvosta matkailun kehittämiseksi. Kunnallisvaikuttajat eivät kuitenkaan usko hankkeella olevan suoria taloudellisia vaikutuksia. Puurijärvi-Isosuon kohdalla kunnanjohtajat mainitsevat myös käytännötoimenpiteiden toteutumisen yhtenä odotuksena. Erityisesti toinen kyseisistä kunnanjohtajista painottaa odotusten kohdistuvan siihen, että hankkeen aikana tulee tehtyä ne toimenpiteet, mitkä on luvattu tehdä.

Kokemäenjoki-LIFE -hankkeeseen osallistuvat kunnat ovat mukana hankkeessa rahoittajina. Kunnallisvaikuttajilta kysyttiin, osallistuvatko he jotenkin muuten kuin rahallisesti hankkeeseen eli tehdäänkö jotain hanketta tukevia toimenpiteitä. Muita hanketta tukeviksi toimenpiteiksi mainittiin internetin ja matkailuesitteiden välityksellä tapahtuva viestintä ja markkinointi. Luontokohteita pyritäänkin tuomaan esille kunnan omien markkinointikanavien avulla.

8.2 Asennoituminen Satakunnan luontoalueisiin

Luonnon kokeminen ja arvostaminen

Intressiryhmien haastatteluissa kysyttiin haastateltavien henkilökohtaisia ajatuksia luonnossa tärkeistä pitämistään asioista ja heidän luontoon liittyviä harrastuksiaan. Tarkoituksena ei ole tehdä syvällistä analyysiä haastateltavien luontosuhteesta, vaan lyhyesti tarkastella heidän luontoon ja luonnonsuojeluun liittämiä näkemyksiään. Haastateltavien suhtautumista luontoon on oleellista tarkastella lyhyesti, sillä ihmisen tapa kokea ympäröivä luonto ja yleisesti luontohankkeeseen liitettyjen odotusten voidaan olettaa olevan yhteydessä. Vaikka haastateltavat toimivat myös intressiryhmänsä edustajina, ei haastateltavien ajatuksia voida kuitenkaan yleistää koskemaan koko heidän edustamaansa ryhmää. Haastatteluiden avulla pyritään muodostamaan suppea kuva kunkin haastateltavan henkilökohtaisesta luontosuhteesta.

Luontoa voidaan tarkastella arvokysymyksenä. Useimmiten on erotettu kaksi tapaa nähdä luonto: luonto määritellään joko itseisarvoksi eli luontoa arvostetaan sen itsensä takia tai vaihtoehtoisesti luontoa arvostetaan, koska siitä on hyötyä ihmiselle tai se on kaunis (Hill 2006). Perinteisesti luonnonsuojelun eettisenä perustana on ollut näkemys luonnon itseisarvosta. Tällöin ”luonto sellaisenaan on arvokas, mahdollisimman koskemattomana ja rakentamattomana,

villieläintenkin kotiseutuna”. (Vilka 2000.) Jos luontoa tarkastellaan välinearvona, voidaan myös luonnonsuojelua perustella hyötynäkökulmasta. Esimerkiksi luonnonsuojelua voitaisiin tällöin arvostaa seuraavien perusteiden: luonnonsuojelualueiden perustaminen takaa luonnon monimuotoisuuden säilymisen seuraaville sukupolville tai kansallispuiston kehittäminen lisää luonnon virkistyskäyttömahdollisuuksia.

Haastateltavien näkemykset luonnosta ja luonnonsuojelun tarpeesta vaihtelevat. Kaikki haastateltavat pitävät luontoa tärkeänä, mutta tapa ymmärtää luonnon merkitys vaihtelee. Yleisimmin luontoa arvostetaan sen vuoksi, että se tarjoaa virkistyslähden ihmiselle. Aktiivisesti luontoharrastuksen parissa toimivat haastateltavat kokevat muita useammin luonnon arvokkaaksi sen itsensä takia. Esimerkiksi kyseisten haastateltavien vastauksissa luonnon monimuotoisuuden säilyminen mainittiin ja se korostui. Eriyisesti omaa maata omistavat haastateltavat pitävät tärkeänä luonnon läheisyyttä. Luonto on läsnä näiden haastateltavien arjessa: luonto on jokapäiväinen osa heidän elinpiiriään.

Kaikkein tärkein on tietenkin, alkuperäinen on vähän outo käsite luonnon yhteydessä, ku se on kuitenkin dynaaminen kokonaisuus, elikkä käytännössä siis luonnontilainen tai luonnontilaisen kaltainen vanha metsäluonto, joka on kyllä aikamoisessa puristuksessa tällä hetkellä. (mies, lintuharrastaja)

Et niinko luontoo hoidetaan niinko järkevästi ja muuta. Onhan se kiva istuskella ja ihmetellä ja kattella, ku luonto on kaunis ja sillai ni kyllä se ja sitähan siinä varmasti haetaan. Et luonto... Et ihmisen on luotu täällä elämään ni ja eläimet myös, et siin ois semmonen virkistysvaikutus ainakin näkisin ja sitten luonto-opetus hyvinkin lapsille... (mies, maanomistaja)

Kaikilla haastateltavilla on jokin luontoon liittyvä harrastus. Harrastukset vaihtelevat haastateltavasta riippuen. Yleisin luontoon liittyvä harrastus on luonnontarkkailu ja luonnossa liikkuminen. Haastateltavien näkemys luonnonsuojelusta ja luonnossa tehtävistä hoitotoimenpiteistä poikkeavat toisistaan. Osa haastateltavista kokee, että luonto on sinällään arvokas, kun taas muutaman haastateltavan mukaan luontoa on erityisesti hoidettava ja pidettävä huolta siitä. Luonnonhoitoa ja käytännötoimenpiteitä toivotaan erityisesti alueilla, jotka ovat olleet pitkään laidunnuksessa, ja joita nyt uhkaa haastateltavien mukaan pusikoituminen. Näillä alueilla esimerkiksi kulkeminen koetaan vaikeaksi eikä tämän katsota olevan kenen-

kään etu. Yksi haastatelluista mainitsee myös, että luonto on ihmistä eikä ihminen luontoa varten.

Luontoharrastuksen parissa toimivat kokevat luonnonsuojelun tärkeäksi luonnon itsensä takia. Osa haastateltavista taas kokee, että luonnonsuojelualueiden olemassaolo on tarpeellista ja hyödyllistä, mutta alueiden toivotaan olevan myös ihmisten käytettävissä. Tällöin luonnonsuojelun ohella korostuu myös luontoalueiden tarjoamat virkistyskäyttömahdollisuudet. Eriyisesti ympäristöviranomaisilta odotetaan selkeää vastausta siihen kysymykseen, miten ympäristöhallinto ja alueelliset ympäristökeskukset toivovat alueita käytettävän. Muutamien haastateltavien mukaan ympäristöviranomaisten nykyinen toiminta antaa ymmärtää, että alueita ei niinkään toivota käytettävän tai ympäristöviranomaisten välittämä viesti ristiriitainen.

Kyl mun mielestä ilman muuta se on niinku hyvä asia ja sil taval varmistetaan, et täst jotain jää niinku jälkipolville edes pienii palasii näkyviin ja olemaan. Ja mun mielest vaan niinku sitten, kun semmosii perustetaan, niinku tääkin on mahtava kokonaisuus Tää Puurijärvi-Isosuon alue, niin tota se pitäis vaan jotenkin niin, et ei siit tuu semmonen, et se on jo niinku syntyessään tai ei tää nyt oo syntyny, mutta on jo nyt vähän semmosii piirtei, et siit tulee semmonen, et sinne ei saa mennä. Tulee vähän nuunku semmonen fiilii, et siel on näkymättömiä käsiä jossain, ku näyttää, et älkää tulko tänne. (mies, yrittäjä)

9 Haastattelun toteutus ja siihen osallistuneiden kuvaus

9.1 Ruohonjuuritoimintaa, elinkeinon harjoittamista ja kunnallista päätöksentekoa

Natura-alueiden intressiryhmien haastatteluja tehtiin yhteensä 13. Näistä haastatteluista seitsemässä kysyttiin Vanhakosken alueen käytöstä ja alueeseen kohdistuvista odotuksista. Kahdessa haastattelussa tiedusteltiin Vanhakosken lisäksi myös Puurijärvi-Isosuo kansallispuistosta. Kansallispuisto oli ensisijainen kiinnostuksen kohde viidessä haastattelussa. Lisäksi yhtä maanomistajaa haastateltiin Pirilänkosken alueella. Haastattelut tehtiin touko-heinäkuussa. Kaikki haastatteluihin pyydettyt suostuivat. Haastatteluissa käytin apuna teemoja, joita olivat yrityksen tai yhdistyksen toimintaperiaatteet, luonnon merkitys haastateltavalle ja haastateltavan omat luontoharrastukset sekä kohdealueen merkitys haastateltavalle. Haastattelija koki vaikeaksi teema-alueita tarkentavien kysymysten keksimisen haastattelutilanteissa. Lisäksi haastateltavien valinta ja tavoittaminen puhelimitse tuotti ongelmia. Kaikki intressiryhmien haastattelut tehtiin kasvotusten. Haastatteluista kymmenen nauhoitettiin ja kaksi tehtiin ilman nauhuria. Kaikki nauhoitetut haastattelut litteroitiin eli kirjoitettiin puhtaaksi. Alun perin oli tarkoitus myös tehdä haastatteluja Porin Preiviikin ja Kokemäenjoen suiston alueella. Porin luontoalueilla ei kuitenkaan tehty yhtään haastattelua, sillä Porin kaupunki ei ollut (vielä) osallisena hankkeessa, minkä vuoksi oli olennaista keskittyä hankkeeseen rahallisesti panostaneiden kuntien alueille. Porin Natura-alueita koskeva haastattelututkimus olisi kuitenkin mielenkiintoinen, sillä itse Porin alueiden Natura-prosessiin liittyy erimielisyyksiä, joista keskusteltiin vilkkaasti.

Haastateltavien intressiryhmien määrä oli runsas, minkä vuoksi haastattelut ovat toisistaan hyvin irrallisia. Haastateltavat valittiin sen perusteella, että heillä olisi jotain sanottavaa tutkimuksen selvityksen kohteena olevista luontoalueista ja mahdollisesti myös Kokemäenjoki-LIFE-hankkeesta. Haastateltavien intressiryhmiä olivat neljä eri harrastusryhmää, matkai-

luyrittäjät, maanomistajat ja opettajat. Haastatteluista ei ollut tarkoitus tehdä yleistyksiä vaan tarkastella haastatteluja yksittäisinä kertomuksina. Haastattelija pyrki tarkastelemaan ihmisiä osana heidän elinympäristöään. Tavoitteena oli yrittää ymmärtää ihmisten tapaa kokea luonnonsuojelu- ja hoitotoimenpiteet alueella sekä tarkastella luontohankkeeseen liittyviä odotuksia. Haastattelija pyrki etsimään kertomuksista haastateltujen ihmisten alueisiin liittämiä merkityksiä. Merkitysten etsiminen ei ole yksinkertaista, sillä puhuttujen sanojen lisäksi osa haastateltavien ajatuksista ei välttämättä tule haastattelutilanteessa esille. Vaiettujen sanojen syytä voi etsiä haastateltavien halusta kertoa kaikkea haastattelijalle tai haastateltajan henkilökohtaisista heikkouksista.

Ylemmän tason toimijoiden haastatteluja tehtiin yhteensä kuusi, joista kolme oli kaupunginjohtajan ja kolme kunnanvaltuuston puheenjohtajien haastattelua. Ylemmän tason toimijoiden haastattelut tehtiin puhelimitse. Haastatteluja ei nauhoitettu vaan haastattelija kirjoitti vastaukset suoraan tekstinkäsittelyohjelmaan. Kestoltaan puhelinhaastattelut olivat noin kymmenen minuuttia. Vain yksi kaupunginjohtaja ja yksi kunnanvaltuuston puheenjohtaja kieltäytyi haastattelusta, mahdollisesti siksi, että kaupunginjohtaja ei uskonut olevansa oikea henkilö vastaamaan kysymyksiin. Nakkilan kunnan valtuuston puheenjohtajalla ei ollut sanottavaa Pirilänkoskesta vaan hän halusi kertoa Arantilankoskesta. Arantilankoski on tärkeä virkistätymiskohde nakkilalaisille, kun taas Pirilänkosken Paratiisilehto on harjavaltalaisille merkittävä ulkoilualue. Paratiisilehdon luontopolku sijaitsee Harjavallan kunnan alueella.

Intressiryhmien ja kunnallisvaikuttajien haastattelujen lisäksi haastattelija lähetti sähköpostitse kyselyn Satakuntaliitossa luontoasioiden ja luontomatkailemisen parissa työskenteleville. Kyselyn tarkoituksena oli saada yleinen kuva koko Satakunnan alueen luontomatkailemuksesta - sen nykytilanteesta ja tulevaisuudesta sekä Kokemäenjoki LIFE-hankkeeseen kohdistuvista odotuksista. Kyselyyn vastasi kaksi henkilöä.

10 Yhteenvedo

Ensimmäisellä kerralla kyselyyn vastasi 119 henkilöä ja toisella 84 henkilöä. Kysymykset oli suunniteltu ensimmäisellä kerralla siten, että ne voitiin nyt toistaa lähes sellaisinaan, ainoastaan muuttamalla kysymykset kohdistumaan odotuksista toteutuneisiin vaikutuksiin. Kysely lähetettiin toisella kerralla samojen intressi- ja harrastusryhmien edustajille kuin vuonna 2007.

Alueista saatu taloudellinen hyöty

Vain muutama vastaaja ilmoitti vuoden 2012 kyselyssä hyötывänsä taloudellisesti jostain Kokemäenjoki-LIFE hankealueesta tai muusta Kokemäenjoen alueella sijaitsevasta suojelualueesta. Tuloja saatiin matkailusta, maanviljelystä, keräilystä ja luontoselvituksesta. Alueista taloudellista hyötyä saavien määrä oli jonkin verran pienempi kuin vuonna 2007.

Vastaajien harrastukset hankealueilla

Vastaajien suosituimmat harrastukset kaikilla alueilla olivat jo aikaisemmassa tutkimuksessa luonnon tarkkailu ja siellä oleilu sekä vesillä ja luonnossa liikkuminen. Suosituimmat harrastukset vuonna 2012 olivat samat kuin vuonna 2007 ja ne voidaan käytännössä jakaa kahteen suurempaan ryhmään, virkistäytyjiin ja hyödyntäjiin. Verrattuna vuoden 2007 kyselyyn on hyödyntäjien prosenttiosuus hieman kasvanut (27% vuonna 2007 vs. 37% nykyisin), vastaavasti on virkistäytyjien suhteellinen osuus laskenut 73% vuonna 2007 vs. 63 % tässä tutkimuksessa).

Vaikutukset vastaajien tuloihin

Kokemäenjoki-LIFE -hankkeilla ei ollut juurikaan vaikutusta vastaajien taloudelliseen tilanteeseen. 96 % vastaajista oli sitä mieltä, etteivät hankkeet vaikutta-

neet heidän ja heidän perheidensä taloudelliseen tilanteeseen. Tässä tutkimuksessa ilmoitetut taloudelliset vaikutukset vastasivat melko täsmällisesti vuonna 2007 ilmoitettuihin odotuksiin.

Vaikutukset talouteen ja työllisyyteen

Hankepaikkakuntien talouteen ja työllisyyteen hankkeella ei juurikaan katsottu olevan sellaista suoraa vaikutusta, joka olisi ollut helposti todennettavissa. Yleisesti ottaen vastaajat kuitenkin olivat sitä mieltä, että hankkeella oli hankepaikkakunnilla hieman enemmän myönteisiä kuin kielteisiä vaikutuksia. Ero edelliseen tutkimukseen oli, että ”ei samaa eikä eri mieltä olevien” osuus oli vuonna 2012 selvästi suurempi.

Hieman vajaa puolet vastaajista oli sitä mieltä, että hankkeet lisäsivät luontomatkaailua paikkakunnilla. Hieman vajaa kolmannes katsoi myös kulttuurimatkaailun lisääntyneen. Alle 10 % vastaajista katsoi hankkeiden vähentäneen sekä luonto- että kulttuurimatkaailua. Suuri osa vastaajista oli kuitenkin sitä mieltä, ettei hankkeilla ollut vaikutusta matkaailuun. Odotukset vuonna 2007 olivat matkaailun suhteen korkeammat kuin miltä tilanne nyt 2012 on vastaajien mielestä. Hankekokonaisuuden vaikutuksia työllisyyteen ja esimerkiksi matkaailuun voidaan kuitenkin arvioida parhaiten useamman vuoden päästä, jolloin on mahdollista saada parempi kuva siitä, millä tavalla alueen toimijat ovat alkaneet hyödyntää hankkeen tuottamia mahdollisuuksia.

Puurijärven kunnostustyö on keskeisin yksittäinen toimenpide, jolla on ollut suurimpia suoria ja epäsuoria taloudellisia vaikutuksia. Kunnostustyö maksoi kaikkineen noin 3,65 miljoonaa euroa, sisältäen maanrakennustyöt. Tähän summaan sisältyvät hankkeesta maksetut korvaukset paikallisille maanomistajille, jotka ovat yhteensä noin 100 000 – 130 000 euroa (lopullinen summa tätä raporttia kirjoitettaessa

vielä auki). Tämän lisäksi tulee huomioida erilainen alihankintatoiminta (selvitykset, työtehtävät), alueelta ostetut tarvikkeet ja materiaali (erityisesti sora, kiviaines ja puutavara), ilmoitukset paikallisissa lehdissä, sekä muista palvelujen käytöstä (majoitus, kokoustilat, ostot) johtuneet kustannukset.

Suurimmat hankkeen toimijat ovat olleet Varsinais-Suomen ELY-keskus ja Metsähallitus, jotka ovat myös käyttäneet eniten paikallisia palveluita ja hankkineet eniten materiaalia hankekohteiden lähialueilta. Jos poimitaan hankkeen laskutaulukoista raportoidut kulut, voidaan ELY-keskuksen osalta katsoa, että noin 1,496 miljoonaa euroa on jäänyt hankealueiden läheisyyteen ja Satakuntaan, Metsähallituksen osalta summa on noin 44 000 euroa. Siten kaiken kaikkiaan yhteenlaskettu kokonaissumma kaikista paikallisille tahoille jääneestä rahasta (käsittää pääasiassa hankealueiden lähialueet ja soveltuvin osin Satakunnan, mutta ei esim. Varsinais-Suomessa kotipaikkana olevia yrityksiä yms.) ylittää 1,5 miljoonaa, minkä lisäksi tulee huomioidaan pienemmät, muiden kumppanien tekemät hankinnat ja palveluiden ostot.

Epäsuoria taloudellisia vaikutuksia on vaikea arvioida, mutta niitä voidaan tämän kokoluokan hankkeessa arvioida olevan erilaisten paikallisten ostojen ja palveluiden käytöstä johtuen useammilla tuhansilla euroilla. Ja kuten edellä on mainittu, myös epäsuorat vaikutukset tullevat esille parhaiten useamman vuoden kuluessa hankkeen päättymisestä.

On mainitsemisen arvoista, että Kokemäenjoki LIFE-hanke tarjosi paikallisesti myös uudenlaisia toimintatapoja työllistämisen suhteen. Yhtenä kumppanina oli satakunnan vankila, jonka kautta hankkeessa työskenteli lukuisia vankeja. Siten hanke työllisti vankeja ja loi samalla myös edellytyksiä tutustua luonnonhoito- ja suojelutyöhön samalla kun tarjosi vangeille mahdollisuuden työskennellä hankkeen yhteydessä. Samoin hankkeessa tarjottiin työtehtäviä Porin Metsäopiston luontokartoittajille (luontonselvityksiä) eli pyrittiin luomaan paikallisille osaajille työmahdollisuuksia.

Mahdollisuudet uusiin harrastuksiin

Vajaa 40 % vastaajista oli sitä mieltä, että hankkeet helpottivat henkilökohtaista harrastamista hankealueilla. Runsaan 20 % vastaajista katsoi hankkeiden vaikeuttaneen omaa harrastamista. Luvut vastaavat vuonna 2007 olleita odotuksia. Sen sijaan uusia harrastusmahdollisuuksia hankkeet vastaajien mielestä on syntynyt vähemmän kuin odotuksissa oli vuonna

2007. Verrattaessa virkistäytyjien ja hyödyntäjien näkemyksiä hankkeiden vaikutuksista henkilökohtaisiin harrastusmahdollisuuksiin, on havaittavissa selvä ero. Virkistäytyjät näkivät selvästi hankkeiden parantaneen heidän henkilökohtaisia harrastusmahdollisuuksia kun taas hyödyntäjät olivat sitä mieltä, että hankkeilla oli harrastusmahdollisuuksia rajoittava vaikutus.

Vaikutukset kohdepaikkakuntien yhteisöllisyyteen

Yli puolet vastaajista oli sitä mieltä, ettei hankkeella ollut juurikaan vaikutusta hankepaikkakuntien yhteishengen ja yhteistyöhön. 20 %:a vastaajista näki yhteishengen lisääntyneen hankepaikkakunnilla ja vastaava määrä taas yhteishengen heikentyneen. Viranomaisten ja asukkaiden välisen yhteistyön näki lisääntyneen hiukan yli 30 %:a vastaajista. Harrastusryhmien välisen yhteistoiminnan uskoi parantuneen vajaa kolmannes vastaajista. Myönteiset vaikutukset yhteishengen ja yhteistyöhön olivat vastaajien näkemysten mukaan vähäisempiä kuin vuoden 2007 vastaajien odotukset.

Puolet vastaajista oli sitä mieltä, että hankkeella oli ulkopaikkakuntalaisia kävijöitä houkutteleva vaikutus. Pysyvämpään muuttoon paikkakunnalle ei hankkeen katsottu ulkopaikkakuntalaisia kuitenkaan houkuttelevan. Odotukset olivat suuremmat vuonna 2007, mutta tulokset sinänsä eivät poikenneet.

Vastaajat

Reilusti yli puolet vastaajista oli yli 50-vuotiaita ja vajaa kolmannes kuului ikäluokkaan 35 - 49-vuotiaat. Ikäjakauma oli samanlainen kuin vuonna 2007 kyselyyn vastanneilla. Lähes 75 %:a kyselyyn vastanneista oli asunut kohdepaikkakunnalla yli 20 vuotta. Vuonna 2007 oli näiden vastaajien osuus hieman pienempi (66%). Vastaajista 10 % ilmoitti omistavansa maata Natura 2000 -alueilla. Maata omistavien määrä vastaajista oli pienempi kuin vuonna 2007. Vastaajille tärkeistä asioista hankealueilla luonnon kokeminen, rentoutuminen, maisemat ja luonnosta oppiminen, harrastaminen ja hiljaisuus olivat kuuden kärki. Verrattuna vuoteen 2007 muutokset olivat vähäisiä, kuusi suosituinta olivat samat.

Asennoituminen luonnonsuojelua kohtaan

Vastaajien asenteet luonnonsuojelua kohtaan olivat pääsääntöisesti myönteisiä, eikä muutoksia vuoden 2007 näkemyksiin ole juurikaan havaittavissa. Yli puolet vastaajista katsoi tarpeelliseksi luonnonsuojelun lisäämisen/laajentamisen. Suojelun pitäisi kuitenkin perustua vapaaehtoisuudelle. Kalastuksen ja metsästyksen rajoittamista kohtaan vastaajat olivat kriittisiä: lähes 50 % katsoi, ettei näitä aktiviteetteja pitäisi rajoittaa Kokemäenjoen Natura 2000 –alueilla. Vastaajat olivat lievästi kriittisiä luonnonsuojeluun liittyvän yhteistyön ja tiedotuksen suhteen. Yli 40 % oli sitä mieltä, ettei paikallisia asukkaita ja sidosryhmiä huomioida riittävästi luonnonsuojelun suunnittelussa, ja että luonnonsuojelussa eri toimijoiden ja sidosryhmien välisessä yhteistyössä on ollut ongelmia. Myös luonnonsuojeluun liittyvään tiedotuksen määrään ja suojeluhankkeiden perustelemiseen tyytymättömien määrä oli hieman suurempi kuin näihin tyytyväisten.

Toiveita hankealueiden tulevasta kehittämisestä sekä mahdollisia uhkakuvia

Kysely tuotti aluekohtaisia konkreettisia ehdotuksia uusista rakennelmista ja hoitotoista, varsinkin umpeenkasvun estämisestä, mutta myös luonnontilan säilyttämisestä. Vastauksissa kuvastuu selvästi tiedon ja tiedottamisen tarve, vain vajaa viidesosa vastanneista oli tyytyväinen nykyiseen. Myöskään tutkimuksia ei enää katsottu tarpeelliseksi lisätä. Yhteisöllisyyden tarve kuvastui siinä, että kolmasosa vastaajista katsoi työryhmätoiminnan tarpeelliseksi.

Karkeasti uhkakuvat voidaan ryhmitellä metsästyksen aiheuttamiin uhkiin, metsästystä itseään uhkaaviin tekijöihin, metsästyksen loppumisen tuottamiin uhkiin, ihmisen yleiseen toimintaan ja läsnäoloon alueella (rakentaminen, liikenne ja liikkuminen), uhkakuvana nähtiin myös liiallinen suojelu, joka aiheuttaa umpeenkasvamista ja liiallinen suojelu, joka rajoittaa luonnon tarkkailua.

Natura-alueiden merkitys haastateltaville

Intressiryhmien ja ylemmän tason toimijoiden haastatteluissa korostuu luontoalueiden virkistyskäyttö. Natura-alueet koetaan ensisijaisesti paikallisten virkistytymisalueina, ei niinkään taloudellista hyötyä tuottavina matkailukohteina. Puurijärvi-Isosuon kansallispuisto on kuitenkin poikkeus, sillä sen kehittämiseen liittyy myös erityisiä matkailullisia odotuksia; esimerkiksi lisää kävijöitä paikkaseudun ulkopuolelta ja heille vuorostaan lisättyjä palveluja paikallisten yrittäjien toimesta. Puurijärvi-Isosuon aluetta toivotaan kehittävä matkailuyrittäjän näkökulmasta helpommin lähestyttäväksi ja lisäksi toivotaan lisää fyysisiä rakenteita, kuten pitkospuureittejä ja nuotiopaikkoja sekä tietoa fyysisistä rakenteista. Myös alueella jo olevien rakenteiden kunnossapitoa ja huoltoa pidetään tärkeänä. Alueelle kaivataan erityisesti opastusta ja selkeitä opasteita. Yksi matkailuyrittäjistä mainitsikin, että hyvästä opastuksesta maksaa mielellään asiainkuuluvan korvauksen. Vanhakosken alue taas on lähinnä paikallisten ihmisten harvakseltaan hyödyntämä ulkoilun alue. Virkistyskäytön lisäksi eri luontoalueet merkitsevät haastateltaville esimerkiksi arkipäiväistä elinympäristöä, suojelukohdetta tai potentiaalista kohdetta, jota voitaisiin hyödyntää elinkeinotarkoituksessa suotuisampien olosuhteiden vallitessa.

Natura-prosessista Life – luontohankkeessa

Natura-prosessi on ollut pitkä eikä suojelun syytä ole maanomistajien mukaan selitetty perusteellisesti. Myös ympäristöviranomaisten tapaan olla yhteydessä maanomistajiin kaivataan parannusta. Henkilökohtaisesti yhteydenottoa ja kontaktia arvostetaan ja pidetään kirjettä parempana lähestymistapana. Maanomistajille on jäänyt epäselväksi muun muassa se, miksi kyseinen luontoalue halutaan suojella. Yksi maanomistaja pohtiikin, että mikä on se tilanne, jota halutaan suojella. halutaanko suojella sitä tilannetta, mikä alueella on joskus vallinnut vai nykyistä tilannetta. Molempien haastateltujen maanomistajien mukaan alueita uhkaa pusikoituminen, joka muuttaa aikaisemmin laidunmaana toimineiden alueiden luonnetta. Toinen haastateltavista maanomistajista on yleisemmin kiinnostunut myös alueen ympäristön tilasta ja mainitsee uhaksi myös vesistön rehevöitymisen. Maanomistajat suhtautuvat myönteisesti LIFE -luontohankkeeseen.

Kunnallisvaikuttajien näkemys

Kaikkien kunnanjohtajien mukaan yksi tärkeä syy lähteä mukaan Kokemäenjoki-LIFE -hankkeeseen on se, että kuntien varat yksinään eivät riitä suurien hankkeiden toteuttamiseen. Kunnallisvaikuttajien vastauksissa korostuu myös yli kuntarajojen tapahtuva yhteistyö. Kokemäenjoki koetaan yhteiseksi ja merkittäväksi asiaksi. Kunnanjohtajien vastauksissa myös imagolliset tekijät ovat esillä. Hankkeen uskotaan esimerkiksi vaikuttavan myönteisesti kuntien julkisuuskuvaan.

Satakunnan luonnon kokeminen ja arvostaminen

Haastateltavien näkemykset luonnosta ja luonnonsuojelun tarpeesta vaihtelevat. Kaikki haastateltavat pitävät luontoa tärkeänä, mutta tapa ymmärtää luonnon merkitys vaihtelee. Yleisimmin luontoa arvostetaan sen vuoksi, että se tarjoaa virkistyslähteen ihmiselle. Aktiivisesti luontoharrastuksen parissa toimivat haastateltavat kokevat muita useammin luonnon arvokkaaksi sen itsensä takia. Erityisesti omaa maata omistavat haastateltavat pitävät tärkeänä luonnon läheisyyttä.

Lähteet

Euroopan Komissio 2006. LIFE-hanke. <http://www.ec.europa.eu/environment/life/countries/documents/finland_li_may06.pdf (luettu 21.11.2012)

Hill, T. (2006): Finding value in nature. *Environmental Values* 15(3):331-341.

Riikonen, S. & P. Nordström (2008): Kokemäenjoki-Life –hanke; odotukset sosiaalista ja taloudellisista vaikutuksista. Lounais-Suomen ympäristökeskuksen raportteja 6/2008.

Vilkka, L. (2000): Luontoarvot kansallispuistoissa: Kenelle luonto kuuluu ja kenen ehdoilla? Julkaisussa Saarinen, J., Jortikka, S. Virtanen, E. (toim.) *Luonto, matkailu ja luonnonsuojelu*. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 760.

Ympäristöministeriö 2012. Alueellista ympäristötietoa. <<http://www.ymparisto.fi/kokemaenjokilife> (luettu 21.11.2012)

Julkaisusarjan nimi ja numero Raportteja 105/2012				
Vastuualue Ympäristö ja luonnonvarat				
Tekijät Tommi Andersson, Jani Hänninen, Ilppo Vuorinen, Paulina Nordström		Julkaisu-aika Joulukuu 2012		
		Kustantaja /Julkaisija Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus		
		Hankkeen rahoittaja / toimeksiantaja Yleensä oma virasto, hanke tai yhteistaho		
Julkaisun nimi Kokemäenjoki-LIFE Sosioekonomisen selvitys vuonna 2012				
Tiivistelmä LIFE Luonto-tukea maksetaan hankkeille, joilla ennallistetaan ja suojellaan uhanalaisia luontotyyppisiä ja suojellaan kasvi- ja eläinlajeja Euroopan unionin alueella. LIFE Luonto -ohjelman tavoite on edistää lintudirektiivin ja luontodirektiivin täytäntönpäytäntöä. Siinä keskitytään koko EU:n kattavan Natura 2000 -verkoston alueella esiintyviin luontotyyppisiin ja lajeihin. EU:n LIFE Luonto rahaston puoleksi rahoittama Kokemäenjoki-LIFE on Varsinais-Suomen ELY-keskuksen vetämä Kokemäenjoen varressa sijaitsevien arvokkaiden luontokohteiden kunnostus- ja hoitohanke. Hankealueina ovat Satakunnassa sijaitsevat Pirilänkoski, Vanhakoski, Puurijärvi-Isosuo, Preiviikinlahti ja Kokemäenjoen suisto. Hanke keskittyy näiden Natura 2000 -verkostoon kuuluvien alueiden kunnostamiseen, hoitoon ja suojelun suunnitteluun vuosina 2006-2012. Tarkoituksena on edistää alueiden luontoarvojen säilymistä ja parantaa niiden virkistyskäyttömahdollisuuksia. Tässä julkaisussa vertaillaan alueella asuvien ja toimivien henkilöiden vuoden 2007 odotuksia siihen, miten nämä odotukset ovat viiden vuoden aikana toteutuneet. Ensimmäisellä kerralla kyselyyn vastasi 119 henkilöä ja toisella 84 henkilöä. Kysymykset oli suunniteltu ensimmäisellä kerralla siten, että ne voitiin nyt toistaa lähes sellaisinaan. Kysely lähetettiin toisella kerralla samojen intressi- ja harrastusryhmien edustajille kuin vuonna 2007. Vain muutama vastaaja ilmoitti vuoden 2012 kyselyssä hyötävänsä taloudellisesti jostain Kokemäenjoki-LIFE hankealueesta tai muusta Kokemäenjoen alueella sijaitsevasta suojelualueesta. Vastaajien suosituimmat harrastukset kaikilla alueilla olivat jo aikaisemmassa tutkimuksessa luonnon tarkkailu ja siellä oleilu sekä vesillä ja luonnossa liikkuminen. Suosituimmat harrastukset vuonna 2012 olivat samat kuin vuonna 2007 ja ne voidaan käytännössä jakaa kahteen suurempaan ryhmään, virkistäytyjiin ja hyödyntäjiin. Verrattuna vuoden 2007 kyselyyn on hyödyntäjien prosenttiosuus hieman kasvanut (27% vuonna 2007 vs. 37% nykyisin). Virkistäytyjät näkivät selvästi hankkeiden parantaneen heidän henkilökohtaisia harrastusmahdollisuuksia kun taas hyödyntäjät olivat sitä mieltä, että hankkeilla oli harrastusmahdollisuuksia rajoittava vaikutus. Hankepaikkakuntien talouteen ja työllisyyteen hankkeella ei juurikaan katsottu olevan sellaista suoraa vaikutusta, joka olisi ollut helposti todennettavissa. Yleisesti ottaen vastaajat kuitenkin olivat sitä mieltä, että hankkeella oli hankepaikkakunnilla hieman enemmän myönteisiä kuin kielteisiä vaikutuksia. Yli puolet vastaajista oli sitä mieltä, ettei hankkeella ollut juurikaan vaikutusta hankepaikkakuntien yhteishengen ja yhteistyöhön. Vastaajien asenteet luonnonsuojelua kohtaan olivat pääsääntöisesti myönteisiä, eikä muutoksia vuoden 2007 näkemyksiin ole juurikaan havaittavissa. Vastauksissa kuvastuu selvästi tiedon ja tiedottamisen tarve, vain vajaa viidesosa vastanneista oli tyytyväinen nykyiseen. Tutkimuksia ei enää katsottu tarpeelliseksi lisätä. Intressiryhmien ja ylemmän tason toimijoiden haastatteluissa korostuu luontoalueiden virkistyskäyttö. Natura-alueet koetaan ensisijaisesti paikallisten virkistätymisalueina, ei niinkään taloudellista hyötyä tuottavina matkailukohteina. Natura-prosessi on ollut pitkä eikä suojelun syitä ole maanomistajien mukaan selitetty perusteellisesti. Myös ympäristöviranomaisten tapaan olla yhteydessä maanomistajiin kaivataan parannusta. Henkilökohtaista yhteydenottoa ja kontaktia arvostetaan ja pidetään kirjettä parempana lähestymistapana. Kaikkien kunnanjohtajien mukaan yksi tärkeä syy lähteä mukaan Kokemäenjoki-LIFE -hankkeeseen on se, että kuntien varat yksinään eivät riitä suurien hankkeiden toteuttamiseen.				
Asiasanat (YSA:n mukaan) Kokemäenjoki-LIFE, sosioekonomiset tekijät, Natura 2000, selvitys, yhteiskunnalliset vaikutukset				
ISBN (Painettu) 978-952-257-646-0	ISBN (PDF) 978-952-257-647-7	ISSN-L 2242-2846	ISSN (painettu) 2242-2846	ISSN (verkkopainettu) 2242-2854
www www.ely-keskus.fi/julkaisut www.doria.fi		URN URN:ISBN:978-952-257-647-7	Kieli Suomi	Sivumäärä 45
Julkaisun tilaukset Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Ympäristö ja luonnonvarat, PL 523, 20101 Turku, puh. 0295 022 500				
Kustannuspaikka ja -aika Turku 2012		Painotalo Kopijyvä Oy		

Publikationens serie och nummer Rapporter 105/2012				
Ansvarsområde Miljö och naturresurser				
Författare Tommi Andersson, Jari Hänninen, Ilppo Vuorinen, Paulina Nordström		Publiceringsdatum September 2012		
		Utgivare / Förläggare Närings-, trafik- och miljöcentralen i Egentliga Finland		
		Projektets finansier/uppslagsgivare		
Publikationens titel Kokemäenjoki-LIFE Socioekonominen selvitys vuonna 2012 (Kokemäenjoki-Life; den socioekonomiska utredningen 2012)				
Sammandrag LIFE Natur-stöd kan beviljas projekt med syfte att rekonstruera och skydda hotade naturtyper och att skydda växt- och djurarter inom EU. Programmet LIFE Natur har som syfte att främja genomförandet av fågeldirektivet och naturdirektivet. I fokus för programmet står naturtyper och arter som förekommer på Natura 2000-nätverkets område, som omfattar hela EU. Kumo älv-LIFE, som är till hälften finansierat av EU:s LIFE Naturfond, är ett upprustnings- och underhållsprojekt för de värdefulla naturobjekt utmed Kumo älv, som leds av ELY-centralen i Egentliga Finland. Projektet omfattar Pirilänköski i Satakunda, Vanhakoski, Puurijärvi-Isosuo, Bredviksfjärden och Kumo älvs delta. Projektet har som fokus att restaurera, vårda och skydda dessa områden, som omfattas av Natura 2000-nätverket, under åren 2006-2012. Avsikten är att främja bevarandet av värdefull natur på områdena och förbättra deras användning för rekreativ bruk. I denna publikation jämförs förväntningarna år 2007 hos personer bosatta och verksamma på området med hur dessa förväntningar har uppfyllts under fem år. Första gången besvarade 119 personer enkäten, andra gången 84 personer. Första gången var frågorna formulerade på ett sådant sätt, att de nu kunde upprepas nästan oförändrade. Enkäten skickades andra gången till representanter för samma intresse- och fritidsföreningar som år 2007. Endast ett fåtal personer uppgav år 2012 i enkäten att de drar nytta ekonomiskt av något av skyddsområdena inom projektet Kumo älv-LIFE eller något annat skyddsområde på området kring Kumo älv. De populäraste fritidsintressena hos personerna som besvarade enkäten var liksom redan i den tidigare undersökningen att observera och röra sig i naturen, samt att röra sig på vatten. De populäraste fritidsintressena år 2012 var samma som år 2007, och de kan i praktiken indelas i två större grupper, de som använder naturen för rekreativ bruk och de som drar nytta av naturen. Jämfört med enkäten år 2007 hade andelen personer som drar nytta av naturen ökat något (27 % år 2007 jämfört med 37 % år 2012). Personerna som använder naturen för rekreativ bruk ansåg tydligt att projektet hade förbättrat deras egna möjligheter att utöva sina intressen, emedan personerna som drog nytta av naturen ansåg att projektet hade en begränsande inverkan på utövningmöjligheterna. Man har inte ansett att projektet haft någon direkt inverkan på ekonomin och sysselsättningen i orterna som omfattades av projektet, som man enkelt skulle kunna konstatera. Allmänt taget ansåg personerna som besvarade enkäten ändå att projektet hade något mer positiv än negativ effekt på orterna som omfattades av projektet. Över hälften av personerna som besvarade enkäten ansåg att projektet inte hade haft någon egentlig inverkan på sammanhållningen och samarbetet på orterna som omfattades av projektet. Attityderna gentemot naturskydd var överlag positiva hos personerna som besvarade enkäten, och man kunde inte se några väsentliga skillnader jämfört med de attityder som framkom år 2007. Svaren gav tydligt vid handen att det finns behov av mer information, enbart en knapp femtedel av de som besvarade enkäten var nöjda med det rådande läget. Man ansåg det inte vara nödvändigt med ytterligare undersökningar. I intervjuerna med intressegrupper och aktörer på högre nivå framhävs rekreativ bruket av naturområdena. Natura-områdena upplevs i första hands som rekreativ områden för lokal invånare, och inte som resmål som inbringa ekonomiska fördelar. Natura-processen har varit lång och skälen till naturskyddet har inte förklarats ordentligt enligt markägarna. Man önskade även förbättringar i miljömyndigheternas sätt att vara i kontakt med markägarna. Att personligen ta kontakt och hålla kontakt uppskattas och anses vara ett bättre sätt än att närma sig per brev. Alla kommundirektörer ansåg att en viktig anledning att delta i projektet Kumo älv-LIFE var att kommunernas tillgångar inte i sig själv är tillräckliga för att förverkliga större projekt.				
Nyckelord (enligt Allärs) Kokemäenjoki-LIFE, socioekonomiska faktorer, Natura 2000 , utredning, samhällliga effekter				
ISBN (tryckt) 978-952-257-646-0	ISBN (PDF) 978-952-257-647-7	ISSN-L 2242-2846	ISSN (tryckt) 2242-2846	ISSN (webbpublikation) 2242-2854
www www.ely-centralen.fi/publikationer www.doria.fi		URN URN:ISBN:978-952-257-647-7		Språk Finska
		Sidantal 45		
Beställningar Närings-, trafik- och miljöcentralen i Egentliga Finland, Miljö och naturresurser, PB 523, 20101 Åbo, tel. 0295 022 500				
Förläggningsort och datum Åbo 2012		Tryckeri Kopijyvä Oy		

RAPORTEJA 105 | 2012
KOKEMÄENJOKI-LIFE
SOSIOEKONOMINEN SELVITYS VUONNA 2012

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

ISBN 978-952-257-646-0 (painettu)
ISBN 978-952-257-647-7 (PDF)

ISSN-L 2242-2846
ISSN 2242-2846 (painettu)
ISSN 2242-2854 (verkkojulkaisu)

URN:ISBN:978-952-257-647-7

www.ely-keskus.fi/julkaisut | www.doria.fi/ely-keskus

Julkaisu kuuluu EU:n LIFE Luonto -rahaston tukemaan Kokemäenjoki-LIFE -hankkeeseen. Rahasto tukee Natura 2000 -verkoston toteuttamista.